БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 40 (18.517). ● Пайшанба, 1983 йил 17 февраль ● Баҳоси 3 тийин.

ВАТАН КУЧ-ҚУДРАТИНИ МУСТАҲКАМЛАБ

ДОСААФНИНГ IX БУТУНИТТИФОҚ СЪЕЗДИ

Мамлакат мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш ва меҳнаткашларни Ватанни ҳимоя қилишга тайёрлашга актив кўмаклашишга даъват этилган ДОСААФ ташкилотлари мудофаа вазифаларини ҳал этишда муҳим роль ўйнайди. ДОСААФ жамияти ҳаётида муҳим воқеа содир бўлди — 16 февраль куни Катта Кремль саройида ДОСААФнинг IX Бутуниттифоқ съезди очилди.

КПСС Марказий Комитетининг секретари И. В. Капитонов, КПСС Марказий ревизия комиссиясининг раиси Г. Ф. Сизов, КПСС Марказий Комитетининг бўлими мудири И. Ф. Дмитриев, СССР Олий Совети Президиумининг секретари Т. Н. Ментешашвили, СССР мудофаа министрининг биринчи ўринбосари Совет Иттифоқи Маршали С. Л. Соколов, Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флоти Бош сиёсий бошқармасининг бошлиғи армия генерали А. А. Епишев, ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари В. М. Мишин, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари, таниқли саркардалар, министрликлар, идоралар, совет ва жамоат ташкилотларининг вакиллари, уруш ва меҳнат ветеранлари, шунингдек бир қанча мамлакатлар мудофаа-спорт ташкилотлари делегацияларининг бошлиқлари президиумда ўтирибдилар.

(Давоми учинчи бетда).

Тошкент. «Етук социализм босқичида СССР халқларининг қардошларча ҳамкорлиги» мавзуидаги Бутуниттифоқ илмий-назарий конференцияси. Суратда: конференция президиумида. А. Горокрик ва Б. Юсупов фотоси. (ЎзТАГ).

СОВЕТ ХАЛҚЛАРИНИНГ МУСТАҲКАМ ҚАРДОШЛИГИ

16 февраль куни Тошкентда «Етук социализм босқичида СССР халқларининг қардошларча ҳамкорлиги» мавзуидаги Бутуниттифоқ илмий-назарий конференцияси иш бошлади. Конференцияни СССР Фанлар академияси, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Марксизм-ленинизм институти ва Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ўтказмоқда. Конференцияда таниқли совет жамиятшунос олимлари, қардош республикаларнинг илмий-тадқиқот муассасалари ва олий ўқув юртлари намояндалари, партия, совет, касаба союз ва комсомол ходимлари қатнашмоқдалар.

СССР Фанлар академиясининг вице-президенти, академик **П. Н. Федосеев** конференцияни кириш нутқи сўзлаб очди.

ССР Иттифоқи ташкил этилганлигининг олтмиш йиллиги байрам қилиниши, деб уқтирди у, совет жамияти тарихий муваффақиятларининг, социалистик миллатлар равнақининг, Ватанимиздаги барча халқлар метиндек бирлигининг, совет кишилари Коммунистик партия ва унинг Марказий Комитети теварагига маҳкам жипслашганлигининг ёрқин намойиши бўлди. Бизнинг социал-иқтисодий, илмий ва маданий соҳадаги ғалабаларимиз, реал социалистик демократиямиз, чинакам инсонпарвар турмуш тарзимиз ленинизмнинг улуғ тарихий ҳаққонийлигини, социализмнинг ҳаётийлиги ва ижодий кучини кўрсатиб турибди.

КПСС Марказий Комитети СССРнинг олтмиш йиллигига бағишланган тантанали мажлис материалларига катта принципиал аҳамият бериб, партия ташкилотларининг, оммавий ахборот воситалари ва илмий муассасаларнинг диққат-эътиборини ўртоқ Ю. В. Андроповнинг «СССРнинг олтмиш йиллиги» мавзуидаги докладидан келиб чиқадиган хулосаларни пропаганда қилиш ва амалга оширишни кенг равишда авж олдириш зарурлигига қаратди.

Биз ленинча миллий сиёсатни амалга оширишга, меҳнаткашларни интернационализм ва ватанпарварлик руҳида тарбиялашни янада такомиллаштириш ишига алоҳида эътибор бериб, бу масалаларни беш йилликнинг учинчи йили топшириқларини бажариш, бутун иш самарадорлигини ошириш, интизом ва уюшқоқликни мустаҳкамлаш соҳасидаги конкрет вазифалар билан боғлиқ тарзда ёритмоқдамиз.

Биз ҳаммамиз Совет Ўзбекистонининг катта интернационал анъаналарини яхши биламиз ва ушбу илмий конференциянинг бу ерда ўтказилиши чуқур мамнуният туйғуларини уйғотмоқда. Илмий конференцияни Тошкентда ўтказиш имкониятини яратиб берган ва унинг самарали ишлаши учун шароит яратган Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Марказий Комитетига ва республика ҳукуматига сидқидилдан миннатдорчилик изҳор этамиз.

Бу йил биз Карл Маркс туғилган куннинг 165 йиллигини нишонлаймиз. Илмий коммунизмнинг доҳий асосчиси, улуғ олим ва революционер К. Маркс меҳнаткашларнинг социал ва миллий жиҳатдан озодликка чиқишидан башорат берди, пролетар интернационализмининг эҳтиросли жарчиси бўлди. Кейинчалик Ленин ва шу улуғ таълимотнинг бошқа издошлари ривожлантирган марксизмнинг тўла тантанасини ҳаёт ишонарли тарзда кўрсатиб берди. Ўша пайтдан бери марксизм-ленинизм ғояларидан руҳланган революцион озодлик ҳаракатларининг таъсири остида дунёнинг қиёфаси таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди. Улуғ Октябрь социалистик революцияси, Совет Иттифоқида ва бошқа бир қанча мамлакатларда реал социализмнинг ғалабаси, капиталистик мамлакатлардаги ишчилар синфининг позицияси ва роли тобора кучайиб бораётганлиги, миллий озодлик кураши қудратли равишда юксалиб, империализмнинг мустамлакачилик системаси барбод бўлишини белгилаб берганлиги XX асрнинг энг муҳим воқеалари бўлди.

Маркснинг номи бутун дунёдаги меҳнаткашлар оммасининг чуқур ҳурматини қозонди, унинг таълимоти ва иши яшамоқда, ижтимоий тафаккурнинг ривожланишига ва ижтимоий турмуш жараёнига ҳамон қудратли таъсир ўтказиб келмоқда.

П. Н. Федосеев конференцияни очиқ деб эълон қилиб, унинг қатнашчиларига СССР Фанлар академияси президиуми номидан самимий салом топширди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андроповнинг «СССРнинг олтмиш йиллиги тўғрисидаги доклади асосида СССР халқларининг дўстлиги ва қардошларча ҳамкорлигини янада ривожлантириш ҳамда мустаҳкамлаш масалалари» ҳақида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **Ш. Р. Рашидов** доклад қилди.

Инсониятнинг улкан кўп асрлик тарихида шундай воқеалар борки, улар ўзининг жаҳоншумул аҳамияти жиҳатидан, жаҳон ижтимоий жараёнига, Ер юзи халқларининг ҳаётий тақдирига самарали таъсирининг кучи ва теранлиги жиҳатидан ўчмас из қолдирган, деди Ш. Р. Рашидов. Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи барпо этилганлиги айни мана шундай воқеа, чиндан ҳам бутун бир даврни ўз ичига оладиган миқёсдаги воқеа бўлди. Бу воқеа янги типдаги давлат — ишчи ва деҳқонларнинг дунёда биринчи кўпмиллатли иттифоқ давлати туғилганидан дарак берди. Жуда турли-туман миллат ва элатларга мансуб кишиларнинг олижаноб, инсонпарварлик муддаолари ва эзгу орзулари, Октябрь ғоялари, барҳаёт Ленининг васиятлари, пролетар интернационализми принциплари Совет давлатида тарихда биринчи марта мужассамлашди.

Кўпмиллатли Совет давлатининг социал тараққиёт чўққилари сари кўтарилиш йўли ҳозир, саксонинчи йиллар маррасидан ўзининг бутун тарихий салобати билан намоён бўлиб турибди. Ягона бир оилага бирлашган, қардошларча дўстликнинг пишиқ ришталари билан жипслашган қаҳрамон совет халқи Ленин партияси раҳбарлигида социалистик жамият қуришнинг катта йўлини биринчи бўлиб очиб берди, эндиликда юз миллионлаб кишилар шу йўлдан бормоқдалар ва бутун инсоният ҳам шу йўлдан боради.

СССР 60 йиллигининг байрам қилиниши совет кишилари революцион зафарларининг бутун теранлигини, марксизм-ленинизм таълимотининг қудратли кучи ва ҳаётийлигини, социализм учун курашдаги муштарак, интернационал вазифаларнинг ўзгармаслигини, янги ижтимоий тузумнинг енгилмаслигини кўрсатди.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети ва РСФСР Олий Советининг қўшма тантанали мажлиси ва шу мажлисда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андропов қилган доклад умумхалқ байрамининг марказий воқеаси бўлди.

Юрий Владимирович Андроповнинг доклади партиямизнинг ленинча донолигини, унинг коллектив тажрибасини, совет халқи баҳодирона жасоратининг улуғворлигини ўзида мужассамлаштирди. Шу докладда ижтимоий ривожланишнинг етилган проблемалари, унинг жараёнлари ва тенденциялари ғоят аниқ идрок этилган, партиянинг ҳозирги стратегияси, миллий сиёсат соҳасидаги, улуғ тинчлик ишини ва халқлар ўртасидаги ҳар томонлама ҳамкорликни мустаҳкамлаш соҳасидаги вазифалар таърифлаб берилган.

Иттифоқдош республикаларни бирлаштириш ленинча йўлининг моҳияти, ўртоқ Ю. В. Андропов Кремлдаги тантаналарда қилган докладида уқтириб ўтганидек, қисқа қилиб айтганда қуйидагилардан иборат: «Бу — социалистик республикалар федерациясининг максимал пишиқ-пухталиги гарантияси бўлмиш эркин халқлар иттифоқининг тўла ихтиёрийлигидан иборат эди. Бу — барча миллатлар ва элатларнинг тўла тенг ҳуқуқлилигидан, юридик тенгсизликнигина эмас, шу билан бирга ҳақиқий тенгсизликни ҳам тугатишга қаратилган изчил йўлдан иборат эди. Бу — ҳар бир республиканинг, ҳар бир элатнинг ўзаро қардошлик иттифоқи доирасида эркин ривожланишидан иборат эди. Бу — интернационал онгни қатъият билан тарбиялашда ҳамда мамлакатимиздаги барча миллат ва элатларни ўзаро яқинлаштириш йўлини муттасил ўтказишдан иборат эди».

Партия Ленин бошчилигида ўзининг миллий-давлат қурилиши соҳасидаги сиёсатини тушунтириш борасида омма орасида ўтказган жуда катта иш барча миллат меҳнаткашларининг эзгу орзуларига тўла-тўкис мос бўлиб тушди, мамлакатдаги бирлаштирувчилик ҳаракатининг қудратли тўлқинини жўш урдирди.

Мамлакатимиз халқлари рус халқининг жасоратини ҳеч қачон унутмайдилар, рус халқи ўзининг интернационал бурчини бажариб, онгли равишда қурбонлар берди, миллий чекка ўлкаларнинг меҳнаткашларига беғараз ёрдам кўрсатди. Улар айни рус халқи ҳамма халқларимизни эркин республикаларнинг мустаҳкам иттифоқига мангу жипслаштирганини ҳеч қачон унутмайдилар.

Кўп миллатли совет давлатининг турмуши — бошқа ўткир социал ва сиёсий проблемалар каби миллий масалани ҳам фақат синфий асосдагина ҳал этиш мумкинлиги тўғрисида Маркс — Энгельс — Ленин таълимотининг тарихий ҳақлигини батамом тасдиқлаб турибди. У Коммунистик партия, шу партиянинг илмий асосланган сиёсати мазкур масалалар тўғри ҳал этилишининг гарови эканини яққол кўрсатиб турибди.

Партия аввал бошданоқ илгари орқада қолган районларда кўп тармоқли саноатни барпо этиш йўлини тутди. Биринчи беш йиллик давридаёқ Ўрта Осиёда, Қозоғистонда, Шимолий Кавказда, Бурятия, Татаристон, Бошқирдистонда, Шарқий ва Ғарбий Сибирда, мамлакатимизнинг бошқа районларида катта саноат масканлари вужудга келтирилди. Эндиликда барча республикалардаги саноат ялпи ижтимоий маҳсулотнинг камида ярмисини, кўпгина республикаларда эса учдан икки қисмини бермоқда. Ҳар бир республиканинг замонавий экономикаси индустриал-аграр типдаги экономиканинг ҳамма хусусиятларига эгадир.

Қишлоқда 60 йил мобайнида жуда катта социал-иқтисодий ўзгаришлар юз берди. Ленининг кооператив плани барча иттифоқдош ва автоном республикаларимиз, ўлка ва областларимиз қишлоқларини иқтисодий ва социал жиҳатдан ўзгартиришнинг тўғри ва катта йўли бўлди. Айни қишлоқ хўжалиги коллективлаштирилганлиги ўтмишдаги қолоқликни, патриархал-феодал сарқитларни бартараф қилишнинг ҳал этувчи омилларидан бири бўлди. Майда буржуа идеологияси ва психологиясининг социал-синфий манбалари тугатилишини таъминлади, турли миллатларга мансуб деҳқонлар оммасини ишлаб чиқаришни интернационаллаш ва бутуниттифоқ меҳнат тақсимотини ривожлантириш жараёнига тортди. Халқларнинг қардошларча ёрдами ва ўзаро кўмаклашуви маданий революцияда ҳал қилувчи роль ўйнади. Маданий революция кенг меҳнаткашлар оммасининг азалий саводсизлигини тугатиш имконини берибгина қолмай, шу билан бирга мазмунан социалистик миллий шакллари жиҳатидан хилма-хил маданиятни ривожлантириш имкониятини ҳам яратди.

Социалистик ўзгартишлар мамлакатимизни қудратли индустриялашган — колхозлашган давлатга айлантирди. Социалистик миллатлар таркиб топиб, ривожланди, халқларнинг мустаҳкам дўстлиги қарор топди. Мана шуларнинг ҳаммаси Улуғ Ватан урушида совет халқининг фашист босқинчилар устидан қозонган ғалабасига асос бўлди. Немис-фашист агрессорлар Советлар мамлакатининг қудратига, халқларнинг ленинча дўстлиги кучига етарли баҳо бермай, жуда қаттиқ янглишдилар. Оғир дамларда совет халқи Коммунистик партия теварагида, рус халқи теварагида янада маҳкамроқ бирлашиб, маккор душманни тор-мор қилди.

Партия ленинча миллий сиёсатни изчиллик билан амалга оширганлиги мамлакатимиздаги миллатлар ва элатлар ўртасида тарихда мисли кўрилмаган муносабатларнинг шаклланишига олиб келди. КПСС XXVI съездида: бизнинг ҳамма ютуқларимиз — халқ қилган зўр меҳнат, барча қардош республикалар меҳнаткашлари сарфлаган фидокорона куч-ғайратларнинг, улар кундалик оддий юмушларда чинакам тарихий ишлар қилаётганликларининг, мамлакатни тараққиётнинг янги босқичларига кўтараётганликларининг натижаси эканлиги таъкидлаб ўтилди.

Ривожланган социалистик жамият барпо этилганлиги СССР халқлари биргаликдаги меҳнатининг ғоят муҳим тарихий якуни бўлди. Кўп миллатли Совет давлати ҳеч қачон ҳозирдагидек шу қадар жипслашган ва мустаҳкам бўлмаган эди, шу қадар зўр ишлаб чиқарувчи кучларга ва маънавий бойликларга эга бўлмаган эди. Ҳар бир республиканинг экономикадаги, социал структурадаги, маънавий ҳаётдаги чуқур ўзгартишлари эндиликда миллий муносабатлар ривожида янги босқич бошланди, деб айтиш имконини беради.

Ҳозир қолоқ миллий чекка ўлкалар йўқ. Ҳар бир республиканинг экономикаси — яхлит халқ хўжалиги комплексининг узлуксиз ривожланаётган таркибий қисмидир. Халқлар ўртасидаги иқтисодий ҳамкорлик ижтимоий меҳнат тақсимоти, ихтисослаштириш ва кооперациялаш асосида бирлашган, қўшма, йиғма меҳнат шаклига кирди.

Ҳар бир республикада меҳнатнинг юксак даражада самарадорлигини таъминлайдиган, энг қулай иқтисодий, табиий ва социал шароитлар мавжуд бўлган ишлаб чиқариш тармоқлари биринчи навбатда ривожлантирилмоқда. Айни вақтда ҳар бир республика моддий бойликларни кооперация асосида планли айирбошлаш жараёнида ўзининг барча эҳтиёжлари қондирилишига, халқ хўжалиги комплекс ривожлантирилишига эришмоқда. Ҳамкорликнинг сифат жиҳатидан ана шу юқорироқ босқичи барча халқларимизнинг дўстлиги ва бирлиги тобора мустаҳкамланиб бораётганлигидан далолат беради.

Ўзбекистон халқлар дўстлиги ва қардошларча ҳамкорлиги нималар берганлиги ва бераётганлигини, ленинча миллий сиёсат уларга нималар келтирганлиги ва келтираётганлигини кўрсатувчи ёрқин тимсолдир. Тарихан қисқа муддат ичида республикада қудратли иқтисодий потенциал вужудга келтирилди. Ҳозир республикамизда замонавий саноатнинг юздан ортиқ тармоғи бор. ССР Иттифоқи ташкил этилган пайтдан бери республикада саноат ишлаб чиқариши 428 баравар кўпайди.

Ўзбекистон қардош республикаларга тракторлар ва самолётлар, экскаваторлар ва пахта териш машиналари, жуда мураккаб радиоэлектрон аппаратлар ва кабель юбориб турибди. Бухоро — Урал ва Ўрта Осиё — Марказ қудратли газ қувурлари регионимиз қаъридаги «зангори ёқилғи»ни Ўрта Осиё республикаларига ва Қозоғистонга, Уралга, Ленинградга, Ватанимиз пойтахти — Москвага етказиб турибди.

Ўзбекистон ўз қишлоқ хўжалигининг кўпгина турдаги маҳсулотларини қардош республикаларга етказиб бермоқда. Аввало, пахта, ипак, қоракўл, каноп, сабзавот, мевалар шу жумлага киради. Республикамиз мамлакатнинг Озиқ-овқат программасини амалга оширишга катта ҳисса қўшмоқда.

Айни вақтда республикада ишлаб чиқарилган деярли ҳар бир маҳсулотда бутун мамлакат халқлари биргаликда қилган меҳнат мужассамлашган. Барча республикалар ўз халқ хўжалиги маҳсулотини Ўзбекистонга юбориб турибди.

Узоқ муддатли программаларни рўёбга чиқаришда масъулиятли босқич бўлмиш ўн биринчи беш йиллик миллатлараро иқтисодий муносабатларни ривожлантириш негизларини мустаҳкамлайди. Партия XXVI съезди территорияларни ва тармоқларни планлаштиришни уйғун равишда бирга қўшиб олиб боришга эришиш, бутун мамлакат учун меҳнатнинг энг мақбул тарзда тақсимланишини таъминлаш вазифасини ўртага қўйди. Ҳозирги замон ишлаб чиқарувчи кучлари бутун мамлакат миқёсида юксак пировард натижа олиниши учун турли регионлар ва республикаларнинг куч-ғайратларини узвий равишда моҳирона қўшишни талаб қилади.

Совет халқининг интернационал бирлиги экономикадагина эмас, шу билан бирга сиёсатда, маънавий турмуш соҳасида ҳам ўз ифодасини топмоқда. Мамлакатимиз халқлари сиёсий турмушнинг муштараклиги меҳнаткашлар ҳокимиятининг советлар формасидаги бирлигида, совет давлатчилиги турли шаклларининг принципиал бирлигида, барча миллат меҳнаткашларининг мамлакат сиёсий турмушидаги актив ва тенг ҳуқуқли иштирокида ифодаланмоқда. Партиянинг изчил фаолияти демократик централизм асосида, миллий ва интернационал манфаатларни уйғун равишда бирга қўшиш негизида иттифоқ давлатчилиги билан миллий давлатчиликни ҳар томонлама ривожлантиришни ҳамда уларнинг юксак даражадаги бирлигини таъминлаб берди.

1977 йилда қабул этилган СССР Конституцияси халқларимизнинг ҳар томонлама ҳамкорлигини янада ривожлантиришга кўмаклашади. Бу Конституция совет республикаларининг суверен ҳуқуқларини қонун тарзида мустаҳкамлади ва ривожлантирди, ҳар бир миллат ва элатни ғоят тўла-тўкис ривожлантириш учун ҳамма имкониятларни гарантиялаб берди.

Совет халқининг маънавий турмуши тобора кўпроқ интернационаллашиб бораётганлиги кўп миллатли халқимизнинг бирлиги мустаҳкамланишига ёрдам беради. Жамиятнинг маънавий тараққиёти ғоят жадаллашганлиги, барча миллат ва элатларнинг маданияти чинакам равнақ топганлиги натижасида совет халқининг ягона интернационал маданияти шаклланди. Иккинчи томондан эса умумий маълумотнинг юксак савияси, қудратли илмий потенциал, кенг тармоқли маданият муассасалари ҳар бир миллат ва элатнинг совет халқи маънавий тараққиётига тобора салмоқли ҳисса қўшишига имконият яратади.

Кўп миллатли давлатнинг турмуши барча халқлар учун умумий бўлган ягона алоқа воситасини талаб қилади. Шундай воситасиз миллатларнинг тўлақонли ҳамкорлиги бўлиши мумкин эмас. Бизнинг мамлакатимизда бу проблема рус тилини ихтиёрий равишда ўрганиш асосида ҳал этилмоқда. Рус тили ҳар бир миллат ва элатни ривожлантиришда жуда катта роль ўйнамоқда. Бу тил миллатлараро алоқа воситаси бўлибгина қолмай, шу билан бирга барча совет кишиларининг маънавий жиҳатдан бойиши, ҳар тарафлама ўсиши воситаси ҳам бўлиб қолди. Рус тилини билиш ҳаётий заруратга айланди. Рус

(Давоми иккинчи бетда).

СОВЕТ ХАЛҚЛАРИНИНГ МУСТАҲКАМ ҚАРДОШЛИГИ

(Боши биринчи бетда).

тилининг тобора кенг оммалашуви бошқа тилларнинг ривожланишига халақит бермаслигини турмушнинг ўзи кўрсатиб турибди. Вазифа СССРдаги миллатлар ва элатлар ўртасидаги ҳамжиҳатликни чуқурлаштиришга, уларнинг коммунизм йўлидан олға боришини тезлаштиришга хизмат қилувчи умумий тилимизни ўрганишни йил сайин яхшилашдан иборат.

Иттифоқдош республикалар аҳолисининг кўп миллатли составн кучли равишда ўсиб бораётганлиги миллатлар ва элатлар бирлигининг ҳамма жиҳатларини интернационаллаш учун муҳим аҳамиятга эга бўлади. Бу жиҳатдан олганда Ўзбекистон ССР характерлидир. Бу ерда юздан ортиқ миллат ва элат намояндалари яшаб, биргаликда меҳнат қилмоқдалар. Республикамиздаги ҳамма меҳнат коллективларининг состави кўп миллатлидир. Уларнинг ҳамма аъзолари аҳил бир оила бўлиб яшамоқдалар, муштарак мақсадга эришиш йўлида ёнма-ён туриб меҳнат қилмоқдалар. Барча совет республикаларида ҳам шундай аҳволни кўриш мумкин.

Тарих бизга қолдирган миллий масала муваффақиятли равишда тўла-тўкис ва батамом ҳал этилганини миллий муносабатлар соҳасидаги ютуқларимиз яққол кўрсатиб турибди.

Мамлакатимизда барча миллат ва элатларнинг ҳуқуқий тенглиги, шу билан бирга ҳақиқий тенглиги ҳам рўёбга чиқарилди. Бу — социализмнинг улуғ, чинакам тарихий зафаридир. Бу — коммунизм сари комил ишонч билан тобора олға ҳаракат қилишимизнинг негизидир.

Аммо бу гапдан биздаги ҳамма проблемалар ҳал этиб бўлинди, деган маъно асло келиб чиқмайди. Эндиликда миллий муносабатлар соҳасида янги вазифалар келиб чиқди, бу вазифалар партия сиёсатининг мақсадларига эришиш учун ҳамма миллат ва элатларнинг куч-ғайратларини янада маҳкам бирлаштириш асосида ҳал этилиши мумкин. Бу вазифалар ўртоқ Ю. В. Андроповнинг СССР олтмиш йиллигига бағишланган тантанали мажлисдаги докладида чуқур илмий ва ҳар тарафлама таърифлаб берилди.

Ҳар бир республиканинг моддий ва маънавий имкониятларини максимал равишда ошириш ва шу билан бирга бутун мамлакатни уйғун равишда ривожлантириш учун шу имкониятлардан энг кўп даражада фойдаланиш — ҳозирги энг муҳим вазифадир. Совет халқининг моддий ва маънавий потенциали бирон бир алоҳида республиканинг куч-ғайратлари билан амалга ошириб бўлмайдиган улуғвор лойиҳаларни ишлаб чиқиб, амалга ошириш имконини беради.

Мамлакат учун умумий бўлган ишлаб чиқариш инфраструктураси иттифоқдош республикалар экономикасини ўзаро боғлаб, уларнинг хўжалик механизми узлуксиз ишлашини таъминлайди.

Совет кишилари КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленумининг партия, давлат ва меҳнат интизомини ҳар қандай бузиш ҳолларига қарши янада кескин кураш олиб бориш, дабдабали сўзларга эмас, балки ҳамма жойда ишга асосий эътиборни бериш, экономиканинг самарадорлигини оширишга, ҳар бир иттифоқдош республиканинг, ҳар бир областнинг умумхалқ мулкига кўпроқ ҳисса қўшишига эришиш тўғрисидаги талабларини актив қўллаб-қувватламоқдалар.

Озиқ-овқат программасини амалга ошириш, аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан пишиқ-пухта таъминлаш бутун мамлакат учун алоҳида аҳамиятга эгадир. Бу — ўн биринчи беш йилликнинг марказий вазифасидир Ҳамма республикалар Озиқ-овқат программасига имкони борича кўпроқ ҳисса қўшишлари лозим, бу программани амалга ошириш тадбирларининг бажарилиши партия ва давлатнинг қаттиқ назорати остига олиниши керак.

Мамлакатда қудратли илмий потенциал вужудга келтирилган, республикалардаги академияларнинг ва илмий марказларнинг имкониятлари йил сайин ошиб бормоқда. Бинобарин, илмий, илмий-техникавий имкониятлардан бутун мамлакатнинг манфаатлари йўлида ҳар томонлама фойдаланиш, одамларнинг биргаликдаги куч-ғайратларини кенгайтириш ва чуқурлаштириш, муваффақиятларни, илғор фан-техника ва ишлаб чиқариш тажрибасини кенг баҳам кўриш ҳар бир республика олдида турган энг муҳим вазифалардан биридир.

Биз социалистик мусобақани янада ривожлантиришимиз, ҳамиша уни мамлакат экономикасини ривожлантиришнинг, фан-техника революцияси ютуқларини турмушга татбиқ этишнинг, меҳнат фаолиятини интернационаллаштиришнинг, меҳнаткашлар сиёсий турмушини активлаштиришнинг қудратли воситаси деб ҳисоблашимиз лозим.

Миллий муносабатлар, халқларимиз дўстлиги ва ҳамкорлигини ривожлантириш — Коммунистик партия саботли назарий ва ташкилотчилик фаолиятининг натижасидир, деб таъкидланди докладда. Партия ўзининг состави, ўзининг ташкилий принциплари, яқин келажакдаги ва пировард мақсадлари, назарий, сиёсий, идеологик асослари жиҳатидан изчил интернационалистик партиядир. У барча миллат ва элат меҳнаткашларининг манфаатларини кўзлайди ва ҳимоя қилади, совет халқини жипслаштиришга ва коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал этишда унинг ролини оширишга кўмаклашади.

Коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли ҳал этиш совет кишиларининг ватанпарварлик ва интернационал онги савиясига, ватанпарварлик ва интернационализм нақадар уларнинг чуқур эътиқодига, феъл-атвор нормасига, социал практикасига айланганлигига тўғридан тўғри, бевосита боғлиқдир. Ҳар бир киши интернационал ва миллий манфаатларнинг бирлигини нақадар яхши англашига, умумиттифоқ, умумхалқ манфаатларини миллий манфаатлардан юқори қўйишига, мамлакатимиздаги барча халқларнинг равнақига уларнинг бирлиги ва ўзаро яқинлашувини мустаҳкамлаш орқалигина эришиш мумкинлигини чуқур тушунишига боғлиқ.

Интернационал ва ватанпарварлик руҳида тарбиялашни доимий такомиллаштиришни партия халқлар ленинча дўстлигини мустаҳкамлашнинг, коммунистик қурилиш вазифалари муваффақиятли ҳал этилишининг бош воситаларидан бири деб билади.

Ўзбекистон ишчилар синфи, колхозчи-деҳқонлари, зиёлилари, барча меҳнаткашлари, деб уқтирди докладчи, халқларимизнинг умумий ишига имкони борича кўпроқ ҳисса қўшиш ўзларининг олий интернационал бурчи эканлигини, мустаҳкам ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам эса муваффақиятга эришиш калити эканлигини яхши тушунадилар.

Шуни жуда яхши англаган республиканинг юзлаб мутахассислари Ноқоратупроқ ўлкада, БАМда, Тюменда меҳнат қилмоқдалар. Ўз интернационал бурчини бажараётган мутахассисларимиз Афғонистон ва Анголада, Мозамбик ва Сурияда ишлаб, янги жамият қуришда шу мамлакат халқларига ҳар томонлама ёрдам бермоқдалар.

Аммо ҳаёт бир жойда тўхтаб турмайди, у мамлакатни иқтисодий, социал ва маданий жиҳатдан ривожлантиришнинг янги, тобора мураккаб вазифаларини ўртага қўймоқда, меҳнаткашларни ватанпарварлик ва интернационализм руҳида тарбиялашни такомиллаштиришни талаб қилмоқда.

Бутун идеология ишида бўлгани каби, интернационал тарбияда ҳам ҳозир интернационал бурчни амалда бажариш аввало жамият бахт-саодати йўлида ташаббускорлик, ижодкорлик билан ҳалол меҳнат қилишни, иш самарадорлиги ва сифатини, меҳнат интизомини ҳар томонлама кучайтиришни, СССРнинг, жаҳон социалистик ҳамдўстлигининг мудофаа қудратини мустаҳкамлашда актив қатнашишни билдиришини ҳар бир киши ҳар жиҳатдан тушуниб олишига эришиш муҳимдир.

Социализм буржуазиянинг интернационализм билан миллий озодлик гўё бир-бири билан чиқишмайдиган нарсалардир, деган назарияларини амалда чиппакка чиқарди. миллатларни чинакам равнақ топтиришга, уларнинг ҳақиқий озодлигига айнан уларни ҳар томонлама яқинлаштириш уларнинг бирдамлиги ва ўзаро ёрдами орқали эришиш мумкинлигини амалда исботлади. Бизнинг назарий, бутун ғоявий-тарбиявий ишимиз вазифаси мана шу принципиал янгиликни тушунтириб ва ҳар томонлама асослаб беришдан, халқларнинг социалистик қардошлиги буржуазия шароитидаги миллатлараро низолар, можаролар ва жабр-зулмлардан бекиёс юқори бўлибгина қолмай, шу билан бирга халқ олдида уларнинг ижтимоий тараққиётга эришувидаги бирдан-бир самарали йўлни очиб ҳам беришини кўрсатишдан иборат.

Партиямиз билан давлатимиз барча совет халқларининг хоҳиш-иродасини ифодалаб, халқаро майдонда ҳам мутлақо янги, социалистик ташқи сиёсат ўтказмоқдалар. Улуғ Ленин бу сиёсатнинг принципиал асосларини яратиб берди. Бу сиёсатни тўла асос билан тинчлик стратегияси деса бўлади. Бу стратегиянинг асосий мақсади инсониятни урушлардан халос қилишдир. Совет Иттифоқи халқлар тинчлиги ва озодлиги улуғ ишининг суянган тоғидир. Бизнинг мамлакатимиз ўртага ташлаган тинчлик ташаббусларини ер юзидаги барча соғлом фикрли, софдил кишилар сидқидилдан қўллаб-қувватладилар.

Бизнинг мамлакатимиз — ёш, у ўз тарихининг чинакам олтин даврида яшаб турибди. Унинг ёши атиги бир неча ўн йилликларга тенг. Аммо мамлакатимиз халқларининг ҳарбий жабҳадаги ва меҳнат соҳасидаги жасоратлари марксизм-ленинизмнинг зафарбахш кучидан, совет кишиларининг юксак социал, сиёсий ва маънавий етуклигидан шак-шубҳасиз далолат бериб турибди.

Биз келажакка комил ишонч билан назар ташлаймиз, партия белгилаб берган вазифаларни қаҳрамонона меҳнат билан ҳал этамиз, деб таъкидлайди пировардида Ш. Р. Рашидов. Зотан, бизни ҳеч ким ўзимиз танлаб олган йўлдан қайтара олмайди. Бизнинг ленинча йўлимиз ўзгармасдир. Давримизнинг ақл-идроки, шон-шарафи ва виждони бўлган шонли ленинчи коммунистлар партияси бизни илҳомлантирмоқда ва комил ишонч билан олға бошламоқда.

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Марксизм-ленинизм институтининг директори академик **А. Г. Егоров** конференциядаги нутқини миллий муносабатларни ўрганиш марксча-ленинча методологиясининг баъзи масалаларига бағишлади. Ҳозир, коммунизм сари қилаётган ҳаракатимизнинг янги босқичи чўққисида туриб ифтихор билан айта оламизки, деди у, — СССРда чинакам тарихий аҳамиятга молик вазифа муваффақиятли ҳал этилди — миллатлар ва элатларнинг юридик тенглиги билан бирга ҳақиқий тенглиги ҳам таъминланди. Одамларнинг янги тарихий бирлиги — социал ва интернационал бирлик вужудга келиб, мустаҳкамланмоқда. Социал-иқтисодий тараққиётнинг турли поғоналарида туриб социалистик юксалиш йўлига кирган мамлакатимиз халқлари партиянинг доно ленинча миллий сиёсати туфайли етук социализм ва бевосита коммунизм қурилиши босқичига айни бир вақтда қадам қўйдилар. Кўз ўнгимизда социалистик миллатлар иқтисодий, сиёсий, маънавий жиҳатдан тўла бирлик сари ҳаракат қилиб бормоқдалар.

Бироқ, совет жамиятининг коммунизм йўлидаги тараққиёти ҳеч бир муаммосиз ривожланиш даври бошланганини асло билдирмайди. Жамиятимизда қарор топган етук социализм бир жойда турмайди, балки такомиллашиб боравсради ва ўзининг кўпгина жиҳатларини такомиллаштиришга объектив жиҳатдан муҳтож бўлади. Мана шуни уқтириб ўтиш муҳимдир. Бу — жамият турмушидаги қонуниятли, мажбурий даврдир, социал тараққиётнинг мураккаб ва комплекс характери, тўла коммунизм сари силжиш жараёнининг ифодасидир.

Шу боисдан партия миллий муносабатлар билан боғлиқ бўлган социал жараёнларни янада такомиллаштиришни, тартибга солиб туришни қаттиқ талаб қилмоқда. Вазифа шундан иборатки, бир томондан мазкур муносабатларнинг табиатини уларнинг ривожланиш қонуниятларини ва ўзаро боғлиқлигини чуқур билиб олиш, иккинчи томондан эса социал тартибга солишнинг янги, янада таъсирчан омиллари ва воситаларини аниқлаш керак. Ҳозир кўпгина совет жамиятшунослари — файласуфлар, юристлар, социологлар, иқтисодчилар, демографлар шу иш билан шуғулланмоқдалар.

Нотиқ совет федерализми принципларига батафсил тўхталиб ўтди, бу принциплар нафақат тарихий қизиқишга моликдир. 1977 йилда қабул қилинган ва совет жамияти миллий давлатчилик негизларини мустаҳкамлашда йирик босқич бўлиб қолган СССРнинг янги Конституцияси 1922 йилдаёқ жорий этилган миллий-давлат тузилиши асосларини сақлаб қолганлиги маълум. Бунда гап анъаналарга содиқликдагина эмас, албатта: мамлакатимизда давлат ҳаётининг федератив асосда ташкил этилганлиги ҳозирги босқич — ривожланган социализм босқичи шароитларига ва эҳтиёжларига тўла даражада мос бўлиб тушади. Ривожланган социализм босқичида миллатлар ва элатларни тараққий эттиришда, уларнинг экономикаси ва маданияти даражаларини тенглаштиришда янги тарихий бирлик — кўп миллатли ягона совет халқини шакллантиришда эришилган муваффақиятлар яққол кўриниб турибди. Бугунги кунда социалистик федерализм демократик централизм билан муваффақиятли равишда қўшиб олиб борилаётганлиги назарий жиҳатдангина эмас, шу билан бирга амалий жиҳатдан ҳам исботланди. Бунинг устига шундай қўшиб олиб бориш объектив равишда зарурдир, чунки у миллий маҳдудлик кўринишларидан ҳам, шунингдек миллат ва элатларнинг ўзига хос манфаатларига бирон бир тарзда етарли баҳо бермасликдан ишончли тўсиқ бўлиб хизмат қилмоқда.

Ҳамма жойда умумхалқ манфаатларига қатъи риоя этилган тақдирдагина миллий манфаатлар жуда тўлиқ рўёбга чиқарилишини, жамиятимизнинг коммунизм сари қилаётган ҳаракати жараёнида барча халқлар, ҳамма республикалар мақсадларининг бирлиги объектив равишда мавжудлигини совет кишилари яхши биладилар. Шу боисдан ҳам КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андропов партия Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленумида сўзлаган нутқида таъкидлаб ўтганидек, умумдавлат, умумхалқ манфаатларига риоя этилиши учун масъулиятни кучайтириш, маҳкамачилик ва маҳаллийчиликка қатъиян барҳам бериш зарур.

Синфий антагонизмлар вужудга келтирадиган зиддиятлар социализм ғалаба қилиши билан барҳам топади ва жамият ҳаётидан абадий йўқолади. Ривожланишнинг бирмунча юқорироқ даражасида кўндаланг бўлиб турадиган проблемаларга келганда шуни айтиш керакки, бу проблемалар, албатта, мавжуд бўлиб қолаверади. Партиянинг бутун тажрибаси кўрсатаётганидек, у мазкур проблемаларга эътибор билан аниқ-пухта муносабатда бўлмоқда.

Конференцияда СССР Фанлар академияси Фалсафа институтининг бўлим мудири академик **Т. И. Ойзерман** ўз нутқини «Карл Маркс ва миллий-мустамлака масаласи» мавзуига бағишлади.

Бу йил бутун тараққийпарвар инсоният илмий коммунизм асосчиси Карл Маркс туғилган куннинг 165 йиллигини нишонлайди. Илмий коммунизм — яхлит ва мунтазам революцион таълимот, дунёни билиш ва ўзгартиришнинг қудратли маънавий қуролидир. Айни Карл Маркс социал ва миллий озодлик вазифаларининг чамбарчас боғлиқ эканлигини биринчи бўлиб кўрсатди, миллий масаланинг синфий кураш манфаатларига бўйсунганлигини илк бор очиб берди. Миллатлар ичидаги синфлар ўртасида антагонизмни тугатиш билангина, ишчилар синфи позицияларида турибгина у ёки бу миллий талабни тўғри баҳолаш, миллатлар тарихий ривожланишининг ҳар бир босқичини ҳаққоний таърифлаш мумкин деб таълим берган эди.

Янги тарихий шароитларда В. И. Ленин янада ривожлантирган, КПССнинг, халқаро коммунистик ҳаракатнинг тажрибаси билан бойитилган Карл Маркснинг ўлмас ғоялари бугунги кунда ҳам халқларнинг тарихий тақдирига тобора кучли таъсир ўтказмоқда. Буюк революционер мутафаккирнинг доҳиёна башоратлари, марксча-ленинча таълимотнинг енгилмаслиги ва қудратли ҳақиқати империализм мустамлакачилик системасининг барбод бўлишини белгилаб берди, планетанинг барча қитъаларидаги юз миллионлаб мазлумларни миллий озодлик ва социал адолат учун курашга отлантирди.

Меҳнаткашларнинг дунёда биринчи кўп миллатли социалистик давлати, СССРда коммунистик қурилиш тажрибаси бу курашда халқларга тўғри йўлни кўрсатиб бермоқда. СССРда пролетар интернационализми, ягона оилада етук социализм жамиятини барпо этиб, бир мақсад сари, халқларнинг порлоқ орзуси — коммунизм сари комил ишонч билан бораётган социалистик миллат ва элатлар чинакам тенг ҳуқуқлилигининг марксча-ленинча принциплари амалда рўёбга чиқарилди.

Тожикистон ССР Фанлар академиясининг президенти, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси **М. С. Осимов**нинг нутқи «Етук социализм шароитида социалистик миллатлар миллий маданиятларининг тобора яқинлашуви ва бир-бирини ўзаро бойитиши» мавзуига бағишланди.

Социализм қурилиши жараёнида, деди у, турли миллат меҳнаткашларининг иқтисодий ва маданий қолоқлиги бартараф этилди. Социалистик миллатлар маданияти савиясидаги тафовут талай даражада тугатилди. Буларнинг ҳаммаси совет халқи ягона интернационал маданиятини шакллантириш учун қулай замин яратди, бу маданият миллий маданиятларнинг барча салмоқли ютуқларини ва ўзига хос прогрессив анъаналарини ўзига сингдириб, уларнинг ривожлантирилишини рағбатлантирмоқда.

Етук социализм даврида совет социалистик маданиятини ривожлантиришда ўзаро боғлиқ икки тенденция — миллий маданиятларни ҳар томонлама барқ уриб ривожлантириш ҳамда уларнинг ўзига хос жиҳатларини очиб бериш тенденцияси билан халқлар маънавий турмушини объектив равишда бир-бирига яқинлаштириш тенденцияси яққолроқ намоён бўлди.

Миллий маданиятларнинг бир-бирига яқинлашуви улардан ҳар бирини тўла-тўкис ва жадал ривожлантиришга кўмаклашади, уларнинг ҳар бирида ижодий куч-қувватнинг намоён бўлиши эса у эришган ютуқларга табиий қизиқиш уйғотиб, шу тариқа баҳамжиҳат ҳаракат қилиш ва ўзаро яқинлашишга омил бахш этади.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқлари маънавий тараққиётининг тажрибаси буни эркин тасдиқламоқда. Совет ҳокимияти йиллари мобайнида Ўрта Осиё ва Қозоғистонда социалистик реализм адабиёти шаклланди, профессионал санъатнинг янги турлари ва жанрлари — драматургия, хореография, симфоник ва опера санъати бунёдга келиб, ривожланди. Миллий рассомчилик ва графика мактаблари, монументаль санъат ўзини тўла-тўкис намоён этди. Ўрта Осиё ва Қозоғистон адабиёти ҳамда санъати арбоблари ўз халқларининг миллий классик меросидан, рус, бутун совет бадиий маданиятининг бой тажрибасидан ижодий фойдаланиб, ўз халқларининг бадиий маданиятини сифат жиҳатдан янги поғонага кўтардилар. Қозоқ, ўзбек, қирғиз, тожик, туркман, қорақалпоқ адабиёти, рассомчилиги, музика ва киносининг энг яхши асарлари кўп миллатли совет маданияти хазинасидан жой олди.

Ривожланган социализм шароитида миллий маданиятларнинг ўзаро таъсири ва бир-бирини бойитиши талайгина даражада жамият ҳаётидаги маданий омилнинг ошганлиги билан ҳам боғлиқдир. Буни ҳозир, совет халқи КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленуми қарорларини амалга ошириш учун, юксак ишлаб чиқариш маданияти учун, намунали меҳнат интизоми ва уюшқоқлик учун собитқадамлик билан астойдил кураш олиб бораётган бир пайтда таъкидлаш, айниқса, муҳимдир.

Ҳозирги шароитда социалистик маданиятнинг идеологик таъсири билан боғлиқ масалалар жами комплекси алоҳида аҳамият касб этмоқда. Маданий алоқа ва ўзаро бойитишнинг кенг қамровли жараёнида тарбия, идеологик ва маънавий таъсир ўтказишнинг барча воситалари ўз ролини ўйнаши керак. Маънавий бойликларни прогрессив айирбошлашда рус тилининг роли ғоят катталиги тўғрисида конференциямизда айтиб ўтилди. Миллий маданиятларнинг ўзаро таъсири ва бир-бирини бойитиши — халқлар дўстлигини янада мустаҳкамлашнинг, уларни совет ватанпарварлиги ва пролетар интернационализми руҳида тарбиялашнинг муҳим омилидир.

СССР Фанлар академияси Тилшунослик институтининг директори академик **Г. В. Степанов** ўз нутқида тил соҳасидаги совет сиёсатининг ва тил қурилишининг халқаро аҳамиятини ёритиб берди. Бизнинг мамлакатимизда, деб таъкидлади у, тил қурилиши ҳамиша, барча босқичларда социализмнинг социал-иқтисодий негизларини барпо этиш вазифалари билан ғоят бевосита боғлиқ бўлиб келди.

Шуни эслаш керакки, деди нотиқ, биринчи беш йиллик йиллари дастлабки трактор ва подшипниклар билан бирга мамлакатимизнинг кўпгина халқларига илк алифбеларни, биринчи она тили дарсликларини ва биринчи она тили ўқитувчиларини тайёрлаб берди. Кўп тилда сўзлашувчи мамлакатнинг барча республикалари, ўлкалари ва областларида саводли ишчиларни тайёрламасдан, миллий фан-техника зиёлиларини камол топтирмасдан туриб кейинги беш йилликлар давомида меҳнат унумдорлигини жадал юксалтириш мумкин бўлмас эди. Совет тилшунослик фани назарияда ва амалиётда ҳамиша дунёда биринчи кўп миллатли социалистик давлат миллатлари ва элатларини равнақ топтириш ҳамда бир-бирига яқинлаштиришга имкони бўлган илмий ва амалий воситалар билан кўмаклашишга интилди.

Ҳозирги дунёда тил масаласи, тил соҳасидаги сиёсат ва тил қурилиши масалалари ниҳоятда муҳим аҳамият касб этди. Қизиқишнинг бундай ошганлиги биринчидан миллий-озодлик ҳаракатларининг кучайганлиги ва янги мустақил давлатлар пайдо бўлганлиги билан, иккинчидан эса, жаҳондаги иқтисодий алоқалар тобора кенгайиб чуқурлашаётганлиги, халқаро кўламда меҳнатнинг янада кенг тақсимланиши, ривожланаётган мамлакатларнинг фан-техника тараққиётига жалб этилиши билан изоҳланади. Шундай бир шароитда Совет Иттифоқининг тил қурилиши соҳасидаги тажрибаси миллий тил проблемаларини ҳал этиш эталони аҳамиятини касб этади. Ўз-ўзидан равшанки, бу тажриба ҳар қандай ижтимоий-сиёсий муҳитга кўр-кўрона жорий этилавериши мумкин эмас. Уни синфий ва миллий проблемаларни фақат марксча-ленинча асосда ҳал этиш туфайлигина амалга ошириш мумкин.

Буржуа идеологлари кейинги вақтларда тил соҳасидаги совет сиёсатига ҳужумларини кучайтириб, бу сиёсатни «руслаштиришда» айбламоқдалар. Чет эллик советшунослар, сиёсатдонлар ва тилшунос социологлар ўзларини кичик халқлар деб аталган халқлар тилларининг «ҳимоячилари» қилиб кўрсатишни, айниқса, ёқтирадилар. Мамлакатимизда Ленин планига мувофиқ амалга оширилаётган давлат қурилишининг бутун тажрибаси уларга берилган ишонтирарли зарбадир. Ўз моҳиятига кўра, халқларнинг кичик ва катта халқларга бўлинишини соқит қилувчи мазкур планнинг гениаллиги эса шундан иборат эдики, иттифоқ давлатчилигини сўзсиз мустаҳкамлаш миллий давлатчиликни чеклаб қўйиш у ёқда турсин, балки, аксинча, уни барча соҳаларда, шу жумладан тил соҳасида ҳам ривожлантириш учун кенг имконият яратиб берди.

Мамлакатимизда рус тили миллатлараро муомалада восита тил бўлиб қолганлиги — янги тарихий бирлик — совет халқи шаклланганлигининг натижаси, шунингдек унинг муҳим омили ҳам бўлиб, ривожланган социализм барпо этишнинг мужассам якунидир. Рус тилининг бундай воситачилиги меҳнаткашларнинг метиндек жипслашган давлати составида социалистик миллатлар ва элатларни ҳар томонлама ривожлантиришга асло тўсқинлик қилмай, балки бунга амалда кўмаклашмоқда.

Бутун мамлакатимиз олимларининг Ўзбекистонда илм-фанни ривожлантиришга ва илмий кадрларни тарбиялашга қўшган ҳиссаси ғоят каттадир, деди конференцияда сўзга чиққан Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти академик **О. С. Содиқов.** Социалистик ижтимоий тузум шароитида меҳнат аҳлининг буюк қардошлиги, ягона оила туйғуси, халқларнинг ленинча бузилмас дўстлиги вужудга келиб мустаҳкамландики, булар омма бунёдкорлик ижодининг битмас-туганмас манбаларидир.

Ҳозир республика меҳнаткашларининг барча куч-ғайратлари партия XXVI съездининг, КПСС Марказий Комитети 1982 йил май ва ноябрь Пленумларининг тарихий қарорларини бажаришга қаратилгандир. Ўзбекистон олимлари ҳам ана шу қарорларни рўёбга чиқаришга ўз ҳиссаларини қўшишга интилмоқдалар. КПСС Марказий Комитети ва республика партия ташкилоти тинимсиз ғамхўрлик қилаётганликлари туфайли илмий муассасаларнинг моддий-техника базаси тобора кўпроқ мустаҳкамланмоқда, улар тобора яхшироқ таъминланмоқда. Олимларнинг кўп миллатли катта отряди муҳим ва мураккаб вазифаларни ҳал этиш устида меҳнат қилмоқда. Фанлар академиясининг ўзидагина қирқ миллат намояндалари қўлни-қўлга бериб ишламоқдалар. Ўзбекистон олимлари кўпгина соҳаларда уларнинг тадқиқотлари республиканинг ўзи билан чекланиб қолмай, бутун совет фанининг мулки бўлиб қолаётганлиги билан ҳақли равишда фахрланмоқдалар.

Шу билан бирга биз барча республикалар олимларининг Коммунистик партия тарбиялаган қардошларча беғараз ҳамкорлиги ва аввало рус олимларининг муттасил бериб келаётган ижодий ёрдами илм-фаннинг равнақ топишида асосий омил бўлганлигини бир дақиқа ҳам унутмаймиз.

1920 йилнинг февралида Ленин декрети билан ташкил этилган Ўрта Осиёдаги олий таълимнинг тўнғичи — Туркистон давлат университетида ишлаш учун Москвадан Тошкентга саксон олти нафар профессор ва ўқитувчининг келганлиги Совет Шарқи илм-фани йилномасига олтин ҳарфлар билан абадий ёзиб қўйилди. Бу университет айни вақтда республикада барча илмий муассасаларга асос солди, ҳозир республикада икки юзга яқин муассаса ва ташкилот илмий-тадқиқот ишларини амалга оширмоқда.

Бугунги кунда республика Фанлар академияси энг муҳим илмий-техникавий проблемаларни ҳал этишга қаратилган йигирмата Бутуниттифоқ программасини, ўн битта Бутуниттифоқ тармоқ программасини ишлаб чиқишда қатнашмоқда. Республикамиз олимларининг фаолиятини СССР Фанлар академияси ва унинг институтлари билан ғоят қалин ва кундалик алоқаларсиз тасаввур этиб бўлмайди. СССР Фанлар академияси жойларда илм-фанни ривожлантиришга раҳбарлик қилиб, бу ишларни йўналтириб турганлиги, республикалар академияларининг эҳтиёж ва талабларини қондириш тўғрисида доимо ғамхўрлик қилиб, эътибор бериб келаётганлиги мустаҳкам ва ажойиб анъана, ленинча миллий сиёсат тантанасининг, социалистик интернационализм тантанасининг жуда ёрқин намуналаридан бири бўлиб қолди.

СССР Фанлар академияси Экономика институти бўлимининг мудири профессор **Ю. Ф. Воробьев** конференция минбарига чиқади. Унинг нутқи етук социализм шароитида СССРнинг яхлит халқ хўжалик комплексини ривожлантиришга бағишланди. Барча қардош республикаларнинг халқ хўжалиги мана шу яхлит умумиттифоқ халқ хўжалиги комплексига ажралмас таркибий қисмлар сифатида узвий қўшилиб кетади. Коммунизмнинг барпо этилаётган моддий-техника базаси бутун мамлакат учун ягонадир, зотан ҳар бир республика уни шакллантиришда бир-бири билан чамбарчас боғлиқ бўғинларнинг бири сифатида иштирок этади.

Кўп миллатли давлат шароитида ишлаб чиқариш жараёнини умумлаштириш иқтисодий турмушни интернационаллаштиришга муқаррар олиб боради. Коммунистик партия ленинча миллий сиёсатни изчиллик билан амалга ошираётганлиги, барча республикаларнинг экономикаси муттасил ўсиб бораётганлиги, умумиттифоқ ва миллий манфаатларнинг уйғун равишда қўшиб олиб борилаётганлиги ана шу жараённи тақозо этади.

Етук социализм шароитида иттифоқдош республикаларда ва умуман мамлакатда ижтимоий ишлаб чиқаришни ўстириш ҳамда унинг самарадорлигини ошириш суръатлари тобора кўпроқ муттасил ривожланиб бораётган республикалараро меҳнат тақсимотининг, кенгайиб бораётган территориал ишлаб чиқариш алоқаларининг таъсири остида таркиб топмоқда. Иттифоқдош республикаларнинг экономикасини ривожлантиришда интеграция комплекслилик ва интеграция жараёнларининг кучайиши умуман тармоқлараро бошқариш формаларининг роли ортиб бораётганлиги билан, саноатда ишлаб чиқариш бирлашмаларининг такомиллаштирилаётганлиги ва уларнинг сифат жиҳатдан янги шакли — илмий ишлаб чиқариш бирлашмалари тузилаётганлиги, барча иттифоқдош республикаларда агросаноат комплекслари ривожлантирилаётганлиги билан боғлиқдир.

КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленуми экономикага раҳбарликнинг бутун соҳасини такомиллаштириш борасидаги ишларни жадаллаштириш зарурлигини уқтириб ўтди. Хўжалик механизмини халқ хўжалигининг ҳозирги ривожланиш даражасига мувофиқлаштириш социалистик ишлаб чиқариш усулининг объектив шарт-шароитларидан келиб чиқадиган афзалликлардан фойдаланиш имкониятларини кенгайтириши лозим.

КПСС XXVI съезди барча иттифоқдош республикаларни экономикани интенсивлаш сари йўллади. Ана шу республикаларнинг ҳар бирида халқ хўжалигини интенсив ривожланиш йўлига ўтказиш ўзига хос шароитларда амалга оширилмоқдаки, бу шароитлар конкрет ўсиш омиллари нисбатини белгилаб беради. Бунда республикалар иқтисодий комплексларининг мутаносиб тарзда ривожлантирилиши ва у билан бевосита боғлиқ бўлган республикалараро иқтисодий алоқаларнинг рационаллаштирилиши катта роль ўйнайди. Республикалараро иқтисодий алоқаларнинг кўламлари муттасил ортиб бормоқда. Шунга мувофиқ, умумдавлат планлаштирилишига, унинг илмий асосланишига узоқ муддатли, беш йиллик ва йиллик планларнинг уюштирувчи ролига талаблар ошмоқда.

Етук социализм шароитларида яхлит халқ хўжалик комплексини мустаҳкамлаш Коммунистик партиянинг иқтисодий стратегиясини амалга ошириш имкониятларини муттасил кенгайтириб бормоқда. Совет кишиларининг фаровонлигини ўстириш, мамлакатимиздаги барча миллатлар ва элатларнинг ортиб бораётган моддий ва маънавий эҳтиёжларини жуда тўлиқ қондириш, шахсни ҳар томонлама камол топтириш ва социалистик турмуш тарзини такомиллаштириш Коммунистик партиянинг олий мақсадидир.

Қозоғистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси **Б. А. Тулепбоев** ялпи мажлисда сўзлаган нутқида СССР халқлари дўстлигининг қарор топиши ва ривожланишида рус халқининг роли тўғрисида гапирди.

СССР халқлари дўстлигининг манбалари олис ўтмишга бориб тақалади, — деб таъкидлади у, — чоризмнинг мустамлакачилик сиёсатига қарамай, рус бўлмаган меҳнаткаш халқларнинг рус халқи билан дўстлиги эски жамиятнинг дастлабки даврларидаёқ феодал ва капиталистик зулмга, чет эллик босқинчиларга қарши биргаликда олиб борилган шиддатли кураш йилларида вужудга келди. Хусусан, Қозоғистоннинг Россияга ихтиёрий равишда қўшилганлиги мана шу дўстликнинг ифодаси, унинг юридик жиҳатдан мустаҳкамланиши бўлди. Бундан 250 йил муқаддам қозоқ халқи ўз тақдирини рус халқи тақдири билан абадий боғлади. Ўрта Осиё халқлари бундан юз йилдан кўпроқ илгари Россия билан қардошлашди. Бу воқеалар халқларимиз тарихида бурилиш нуқтаси бўлди. К. Маркс ва Ф. Энгельс ўтган асрнинг ўрталарида тарихни ва ҳозирги аҳволни чуқур анализ қилиш асосида Россия ҳақиқатдан ҳам «Шарққа нисбатан прогрессив роль» ўйнайди деган хулосага келдилар.

Шу билан бирга СССР халқлари дўстлигининг қарор топиши ва мустаҳкамланишида ленинчи большевиклар партияси байроғи остида амалга оширилган Улуғ Октябрь революцияси ҳал қилувчи роль ўйнаганлигини таъкидлаб ўтиш зарур.

Лениннинг дунёни революцион янгилаш ғояси кўпгина халқларнинг энг яхши фарзандларини илҳомлантирди ва большевиклар партиясига бирлаштирди. Рус халқи бошчилик қилган буюк революцион кўшқинлик собиқ «халқлар турмаси» барча миллат ва элатлари меҳнаткашларини ўз ортидан эргаштирди — улар жаҳон тарихидаги мана шу буюк воқеанинг актив иштирокчилари бўлдилар.

Сиёсий соҳада рус халқининг ёрдами рус ишчилар синфининг миллий чекка ўлкалар деҳқонлар оммаси билан иттифоқини мустаҳкамлашда, мамлакат халқлари миллий давлатчилиги қарор топишида намоён бўлди. Ўрта Осиёнинг миллий давлатларга ажралиши мамлакатимиз Шарқида шундан кейинги давлат қурилишининг муҳим шарти бўлди.

СССР халқлари дўстлигининг қарор топиши ва мустаҳкамланишида рус халқининг ролига баҳо берганда бу ёрдам аввал бошданоқ совет халқларининг иқтисодий ривожланишини тенглаштиришга, кейинчалик эса уларнинг тенг ҳуқуқли хўжалик ҳамкорлигини таъминлашга қаратилганлигини уқтириб ўтиш зарур. Ўрта Осиёда пахтачиликни вужудга келтиришда, республикалар учун ишчи кадрлар тайёрлашда, миллий маданиятни ривожлантиришда рус халқи жуда катта ёрдам берди.

Мамлакатимиз халқларининг дўстлиги ривожланган социализм шароитида ривожланишнинг янги хусусиятлари ва қонуниятларини касб этмоқда. Эндиликда собиқ қолоқ ўлкаларнинг меҳнаткашлари мамлакатнинг энг муҳим хўжалик вазифаларини ҳал этишда РСФСР га ёрдам бера бошладилар. Ўрта Осиё республикаларининг меҳнаткашлари мамлакатнинг кўпгина регионларида йирик комплекс программаларини амалга оширишда актив иштирок этмоқдалар, — БАМда, Тюменнинг нефть ва газли районларида, Ноқоратупроқ зонада меҳнат қилмоқдалар. Ўрта Осиё ва Қозоғистон барча республикалар билан иқтисодий алоқаларни кенгайтира бориб, саноат, қишлоқ хўжалигининг кўпгина тармоқларини ривожлантиришда уларга кўмаклашмоқдалар, коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришга ўзлари қўшадиган ҳиссани кўпайтирмоқдалар.

СССР Фанлар академияси Фалсафа институти бўлимининг мудири, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси **Ц. А. Степанян** миллий муносабатларни ўрганишнинг энг муҳим проблемаларига тўхталиб ўтди. Совет олимлари бу йўналишда кўплаб тўлақонли асарлар яратдилар, кўпгина катта илмий тадқиқотларни бажардилар. Бу асарларда ленинча миллий сиёсатни

(Давоми учинчи бетда).

СОВЕТ ХАЛҚЛАРИНИНГ МУСТАҲКАМ ҚАРДОШЛИГИ

(Боши биринчи ва иккинчи бетларда).

амалга оширишда КПСС тажрибасининг тарихий аҳамияти очиб берилган, социалистик миллатларнинг ҳар томонлама равнақ топаётганлиги кўрсатилган, миллий-давлат қурилиши тарихи тўлиқ таърифланган.

Олимларимиз миллий масалада, муносабатларни ўрганишга ёндашишда актив, марксча-ленинча позицияда туриб буржуа ва оппортунистик концепцияларни фош этмоқдалар. Турмушда интернационал ва миллий ўзаро боғланиш қандай содир бўлаётганлиги, социалистик миллатлар ҳар томонлама равнақ топиб янада мустаҳкам яқинлашаётганлиги ва бирлашаётганлигини тадқиқ этиш — марксчи жамиятшунос олимлар олдидаги самарали фаолият майдонидир. Улар ҳар бир республика, Совет давлатининг барча халқлари тўплаган жуда бой материалга эгадирлар.

Миллий муносабатларни ўрганиш проблемаларини бундан буён ҳам ишлаб чиқиш — КПСС XXVI съезди жамиятшунослик фанлари соҳасидаги энг муҳим деб ҳисоблаган вазифалардан биридир. Социал ва миллий тафовутларни, ҳар бир миллатнинг қарор топиши ва ривожланишини анализ қилишгина эмас, шу билан бирга шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги, жисмоний меҳнат билан ақлий меҳнат ўртасидаги чегаранинг йўқолиб бориши, дўстона синфлар — ишчилар ва деҳқонлар, халқ зиёлилари бирлиги ва жипслигининг юзага келиши, социалистик демократия, давлат қурилишининг ривожланиши ва бошқа кўпгина масалалар катта қизиқиш туғдиради.

Комплекс тадқиқотлар, философлар, ҳуқуқшунослар, тарихчилар ва билимнинг бошқа соҳалари вакиллари куч-ғайратларини бирлаштириш зарур. Кремлдаги юбилей тантаналари материаллари, ўртоқ Ю. В. Андроповнинг «СССРнинг олтмиш йиллиги» тўғрисидаги доклади жамиятшуносларнинг бутун иши учун жуда катта омил бўлиб хизмат қилади. Умумсовет кўлами ва мазмунини касб этган миллий муносабатлар тарихининг актуал проблемалари ҳамиша марксизм-ленинизм фани талабларининг юксак позицияларида туриб ўрганилиши лозим. Партия миллий сиёсатининг ленинча принциплари, миллий масалани ҳал этиш соҳасидаги совет тажрибаси озодлик ва социал тараққиёт учун, тинчлик учун курашда ер юзидаги барча миллат меҳнаткашларига намуна бўлиб хизмат қилади. Бу тажриба планетадаги барча халқларга ижтимоий ривожланиш, энг адолатли асосда социал қайта қуришнинг бирдан-бир тўғри йўлини кўрсатиб беради.

СССР Фанлар академияси Психология институтининг директори, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси **Б. Ф. Ломов** минбарга чиқади. У ўз нутқини «Социалистик ижтимоий муносабатлар системасида шахснинг ривожланиши» деган мавзуга бағишлади.

Пролетар интернационализми инсон турмушининг барча томонларини қамраб олиб, унинг кундалик ҳаётига кириб борганида ақлий, ахлоқий ва руҳий жиҳатларини ўз ичига олгандагина унинг чинакам кучи тўла даражада намоён бўлади, кишилар ўртасидаги муносабатларни шакллантиради, дейди у. Амалда интернационализм принципини қарор топтирган кўп миллатли давлатда миллатларни ривожлантиришнинг янги шароитлари вужудга келди. Бу эса, албатта, одамлар психологиясида ўз аксини топмоқда. Мана шу ривожланиш қандай содир бўлаётганлигини ўрганиш психология фанининг энг муҳим вазифасидир. Бу йўналишдаги тадқиқотлар катта амалий аҳамиятга эгадир.

В. И. Ленин миллий туйғу социал туйғуларнинг барча турларидан энг нозик ва тезда озор топадиган туйғу эканлигини таъкидлаб ўтган эди. У миллий туйғуларга нисбатан эҳтиёткорона муносабатда бўлиш, сиёсий ва идеологик ишларда, умуман одамлар билан иш олиб боришда миллий туйғуларни ҳисобга олиш зарурлигини доимо таъкидлар эди. Субъектив — шахсий муносабатлар ҳам айни ана шу миллий туйғуларда намоён бўлади.

Буржуа пропагандаси миллатчилик ва шовинистик қарашларни, бир миллатга мансуб кишиларнинг бошқа миллатларга нисбатан камситиш ва менсимаслик каби қарашларининг ҳар қандай турларини юзага келтиришда миллий туйғулардан фойдаланмоқда. Империализм идеологлари миллий туйғуларни рўкач қилиб, совет кишиларининг интернационал жипслигига путур етказишга интилмоқдалар.

Миллий туйғулар билан миллатчилик туйғуларини фарқлай билиш зарур. Миллий туйғулар миллий қадр-қиммат тўғрисидаги тасаввур билан боғлиқ бўлиб, бошқа миллатларга ҳурмат туйғуси билан қўшилиб кетади. Интернационал муносабатлар шароитидагина миллий туйғуларни нормал ривожлантириш мумкин. Миллатчилик туйғулари эса миллий устунликка даъво қилиш ва бошқа миллатларни камситиш билан боғланган.

Бир миллатни бошқа миллат томонидан жабрланиши ва асоратга солинишига чек қўйилган социализм шароитида миллий туйғулар халқлар ўртасидаги бузилмас дўстликка, миллий маданиятларнинг ўзаро ёрдами ва ўзаро бойишига асосланади.

Психология олдида миллатлар тўғрисидаги марксизм-ленинизм таълимотига таяниб, миллий туйғуларнинг ва умуман миллий психологиянинг ривожланиш жараёнини очиб беришдан иборат вазифа турибди.

Интернационал тарбия шароитидагина шахс ҳар томонлама ривожланиши мумкин. Чунки, бундай шароит шахснинг инсоният вужудга келтирган маънавий бойликни чинакам эгаллаш имкониятини таъминлайди.

Қирғизистон ССР Фанлар академияси Фалсафа ва ҳуқуқ институтининг директори, Қирғизистон ССР Фанлар академиясининг академиги **А. А. Олтмишбоев** ўз нутқида меҳнаткашларнинг сиёсий онглилигини ошириш учун Ленин ғояларининг таъсир кучи ва аҳамияти тўғрисида гапирди. Шуни рўй-рост айтиш кераккки,— деб таъкидлади у, — ленинча миллий сиёсатни, унинг халқларни меҳнаткашларнинг ягона социалистик давлати составига ихтиёрий равишда бирлаштириш ғоясининг амалга оширилганлигидан чоризмнинг «халқлар турмаси» шароитида ер юзида омон қолиш ёки йўқ бўлиб кетиш масаласи кўндаланг бўлиб турган миллатлар ва элатлар ҳаммадан кўп наф кўрдилар. Қирғизлар ҳам шулар жумласидандир.

Революцияга қадар ўзаро боғланмаган бир қанча қисмларга ажратилган, одамлар ниҳоятда камбағал ва қашшоқ бўлган Қирғизистон бугунги кунда гуллаб-яшнаётган совет социалистик республикасига айланиб, ҳаммамизнинг ғоят севимли Ватанимиз — Совет Иттифоқининг экономикаси ва маданиятини ривожлантиришга ўзининг сезиларли ҳиссасини қўшмоқда. Аммо қирғиз халқини ҳозиргидек баҳодирона ҳолга келтириш учун Коммунистлар ленинчи партияси билан Совет давлати амалга оширган ғоят катта ишлар, барча қардош халқларнинг ва аввало, улуғ рус халқининг ёрдами зарур бўлди.

Партия амалга оширган ана шу ғоят катта ишда республика меҳнаткашларини ғоявий-сиёсий тарбиялашга зўр эътибор берилди. Республика партия ташкилоти Лениннинг Совет ҳокимияти халқ оммасининг онглилиги билан кучлидир деган таълимотига асосланиб, марксизм-ленинизм ғоялари шаҳар ва қишлоқнинг ҳар бир меҳнаткашига етказилиши ва уларнинг англаб олиши учун интилди. Революциянинг машаққатли кунларида партия, В. И. Ленин маҳаллий коммунистларга ёрдам бериш учун Ленин гвардиясининг синалган жангчиларидан М. В. Фрунзе, В. В. Куйбишев, Д. И. Фурмановни ҳамда бошқа ленинчи большевикларни Ўрта Осиёга юбордилар. Уларнинг фаолияти ўчмас из қолдирди, республика партия ходимлари ва жамиятшунос олимларининг кўпгина авлодлари учун омма ўртасида сиёсий иш олиб бориш мактаби бўлиб қолди.

Қирғизистон иқтисодий жиҳатдан равнақ топганлиги билан бир қаторда халқнинг маънавий бойликлари мислсиз даражада ўсганлиги ленинча миллий сиёсат амалга оширилганлигининг ғоят катта натижаси бўлди. Маълумки, революцияга қадар ва ҳатто СССР составига бирлашувига қадар ҳам қирғизлар орасида саводли кишини учратиш амримаҳол эди, олий маълумотли мутахассислар тўғрисида гапирмаса ҳам бўлади. Ҳозир республикада Қирғизистон давлат университети бошчилигида ўнта олий ўқув юрти бўлиб, халқ хўжалигида минглаб дипломли мутахассислар ишлаб турибди. Илм-фанни ривожлантиришда, илмий кадрларни тайёрлашда қардош республикаларнинг олимлари, даставвал, рус олимлари катта ёрдам бериб келдилар ва ҳамон ёрдам бермоқдалар.

Бошқа республикаларда бўлгани каби Қирғизистонда ҳам фалсафа фани муваффақиятли ривожланмоқда. Республика философлари меҳнаткашларни ғоявий-сиёсий тарбиялашда республика партия ташкилотига амалий ёрдам беришга интилиб, совет жамиятини ривожлантиришнинг актуал проблемаларини ўрганмоқдалар. Мамлакатдаги бошқа республикаларнинг жамиятшунослари билан ижодий ҳамкорлик бу ишда ҳам муваффақиятнинг ишончли гарови бўлиб хизмат қилади. Партия XXVI съездининг қарорлари, КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленуми ўртага қўйган вазифалар, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андроповнинг «СССРнинг олтмиш йиллиги» докладида баён этилган қоидалар ва хулосалар бизга тўғри йўлни кўрсатиб турибди.

Туркманистон ССР Фанлар академияси ижтимоий фанлар бўлимининг академик секретари, Туркманистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси **М. А. Аннепесовга** сўз берилади. У «Туркман социалистик миллатининг равнақ топиши ва буржуа сохтакорларини танқид» мавзусида нутқ сўзлади.

Етук социализм шароитларида, деб таъкидлайди нотиқ, халқлар ва миллатларнинг социал жиҳатдан тенглиги миллий муносабатлар ривожини янада тараққий эттиришни тақозо қилади. Омочдан трактор ва электрон ҳисоб машинасигача, ёппасига саводсизликдан илм-фаннинг равнақигача, туя карвонлари сўқмоқларидан замонавий автомобиль трассалари ва ҳаво кемаларигача —булар Туркманистон совет халқлари оиласида яшаган йиллар ичида амалга оширган тарихий сакрашнинг баъзи бир энг асосий белгиларидир. Барча совет халқлари зафарларининг бутун улуғворлигини кўрсатувчи кўпгина факт ва рақамларни келтириш мумкин. Аммо ижтимоий ҳаётимизнинг шундай соҳаси борки, унинг ривожланиши тарихда асло бўлмаган, унинг ютуқлари мислсиздир. Бу — бизнинг социалистик демократиямиз, кўп миллатли Совет давлатининг демократиясидир.

Ҳатто бизнинг ғанимларимиз ҳам Ўрта Осиё халқларининг шак-шубҳасиз тарихий ютуқларини эътироф этишга мажбур бўлмоқдалар. Шу билан бирга улар ўзларининг бутун кучларини СССРнинг миллат ва элатларини бир-биридан ажратишга, миллий адоват уруғини сочишга қаратмоқдалар. Синфий душманлар аллақачон унутиб юборилган ҳар хил сохта назарияларни дастак қилиб олмоқдалар. Шу тахлитда улар тарих улоқтириб ташлаган ғояни — «мусулмонлар миллий коммунизми» ғоясини яна кўтариб чиқдилар.

Ўзгармаслик ва бирёқламалик, ёғочдек қотиб қолганлик, субъективизм ва субъектив сўқирлик турли кўринишлардаги антикоммунизм методологиясининг энг асосий принциплари бўлиб, В. И. Ленин буларни идеализмнинг гносеологик илдизлари, деб жуда аниқ таърифлаган эди. Ғоявий душманларимиз ошкора тухмат бўхтонларига ҳам катта ўрин бермоқда.

Мафкуравий қўпорувчиликлардан кузатилган мақсад равшан — у ҳам бўлса халқлар социалистик ривожланиш йўли, миллий масаланинг социалистик тарзда ҳал этилиши тажрибасининг ғоят зўр жозиба кучидан чўчишдир. «Коммунист бўлмаган янги миллатларнинг баъзилари пировард натижада коммунист бўлиб қолишлари мумкин» деган фикр буржуа советшуносларини жиддий ташвишга солмоқда. Аммо ижтимоий ривожланиш объектив жараёнларининг реал воқелиги антикоммунистларнинг муддаоларига қарама-қарши турибди.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андроповнинг «СССРнинг олтмиш йиллиги» докладида мамлакатимизда миллий муносабатларнинг бутун системасини янада такомиллаштиришнинг ҳар томонлама комплекс программаси белгиланган. Партия шундай социал шароитларни вужудга келтирмоқдаки, бунда ҳар бир миллатнинг равнақ топиши, ривож топиши улуғ Ватанимиз халқлари бутун қардошлик иттифоқини юксалтириш ва равнақ топтириш учун замин бўлиб хизмат қилади.

Ялпи мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари Е. А. Айтмуротов, И. Г. Анисимкин, Л. И. Греков, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, И. Б. Усмонхўжаев, О. У. Салимов, А. А. Хўжаев, Н. М. Маҳмудова, Л. Н. Мелкумов, КПСС Марказий Комитети секторининг мудири Д. В. Кузнецов, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Р. Ҳ. Абдуллаева, Қ. А. Аҳмедов, Б. Р. Раҳимов, М. Т. Турсунов, А. Р. Хўжаев иштирок этдилар.

Конференция ўз ишини давом эттирмоқда.

(ЎзТАГ).

ВАТАН КУЧ-ҚУДРАТИНИ МУСТАҲКАМЛАБ

(Боши биринчи бетда).

Делегатлар ва меҳмонлар КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюросини баланд руҳ билан фахрий президиумга сайладилар.

И. В. Капитонов КПСС Марказий Комитетининг ДОСААФ IX Бутуниттифоқ съездига табрикномасини йиғилганларнинг қарсаклари остида ўқиб эшиттирди.

СССР ДОСААФ Марказий Комитетининг Раиси флот адмирали Г. М. Егоров «СССР ДОСААФ Марказий Комитетининг ҳисоботи ва КПССнинг ҳозирги даврдаги талаблари асосида мудофаа жамияти ташкилотлари ишини янада такомиллаштириш вазифалари» тўғрисида доклад қилди.

Бизнинг съездимиз деди у, империалистлар, энг аввало, АҚШ империалистлари халқаро вазиятни кескинлаштирган бир вақтда ўтмоқда. Бундай шароитда партия билан Совет давлати ер юзида тинчликни сақлашга қаратилган тинимсиз иш олиб бормоқдалар, Ватаннинг ҳаётий манфаатларини қаттиқ туриб ҳимоя қилиб, юксак сезгирлик кўрсатмоқдалар ҳамда совет кишиларининг бунёдкорлик меҳнати ва тинч ҳаётини мустаҳкам ҳимоя қилиш учун барча ишларни қилмоқдалар.

Сўнгра докладчи меҳнаткашларни ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялаш масалаларига эътиборни жалб этди, мудофаа жамияти фаолиятининг асосий йўналишларидан бири — ёшларни Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флоти хизматига тайёрлаш масаласига тўхталди. Ҳозирги вақтда армия хизматига чақирилувчиларнинг учдан бир қисмидан кўпроғи ДОСААФ ўқув ташкилотларида Совет Қуролли Кучлари учун зарур бўлган касбларни эгалламоқдалар.

Мудофаа жамиятининг ташкилотлари аҳолини техникага ўргатиш кўламларини кенгайтиришда актив иштирок этмоқдалар. Улар халқ хўжалиги учун ҳарбий-амалий аҳамиятга эга бўлган оммавий техник касблардаги кадрлар тайёрлаб бермоқдалар. Бу ишнинг муҳимлиги шу билан белгиланадики, у халқ хўжалигининг малакали ишчиларга бўлган эҳтиёжини қондиришга, СССР Қуролли Кучлари учун резервлар сафини кенгайтиришга кўмаклашмоқда.

Ленин орденли ва Қизил Байроқ орденли Армия, авиация ва флотга ёрдам берувчи Бутуниттифоқ кўнгилли жамияти, деди пировардида Г. М. Егоров, Ленин партияси теварагида ўз сафларини янада мустаҳкам жипслаштириб, ўз олдига қўйилган вазифаларни шараф билан бажаради.

СССР ДОСААФ Марказий ревизия комиссиясининг раиси Г. В. Томилин марказий ревизия комиссиясининг ҳисобот докладини қилди.

Шундан кейин докладларни муҳокама қилиш бошланди.

(ТАСС).

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони

ЎРТОҚ Т. БОЙМИРОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР СУВ ХЎЖАЛИГИ ҚУРИЛИШИ ДАВЛАТ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:** Ўртоқ Тўхтамиш **Боймиров** Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги қурилиши давлат комитетининг раиси қилиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси И. УСМОНХЎЖАЕВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Г. ҲАЙДАРОВА.

1983 йил 16 февраль.
Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони

«ЎЗБЕКИСТОН ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ» — «СЕЛЬСКОЕ ХОЗЯЙСТВО УЗБЕКИСТАНА» ЖУРНАЛИНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Республика кўп тармоқли қишлоқ хўжалигини ривожлантириш ишига катта ҳисса қўшганлиги, қишлоқ хўжалиги фани ютуқларини ва илғор тажрибани пропаганда қилганлиги учун, шунингдек ташкил этилганига 60 йил тўлиши муносабати билан «Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги» — «Сельское хозяйство Узбекистана» журнали Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси И. УСМОНХЎЖАЕВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Г. ҲАЙДАРОВА.

1983 йил 16 февраль.
Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони

ЎРТОҚ Т. Н. НАЖМИДДИНОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН МАДАНИЯТ ХОДИМИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йил самарали ишлаганлиги, партия аграр сиёсатини, республика кўп тармоқли қишлоқ хўжалиги ютуқларини пропаганда қилиш ишидаги хизматлари учун ҳамда «Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги» — «Сельское хозяйство Узбекистана» журнали ташкил этилган кунга 60 йил тўлиши муносабати билан журнал бош редактори ўртоқ Тўлаган Нуриддинович **Нажмиддиновга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси И. УСМОНХЎЖАЕВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Г. ҲАЙДАРОВА.

1983 йил 16 февраль.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми кўп йил самарали ишлаганликлари, республика кўп тармоқли қишлоқ хўжалиги ютуқларини, колхоз-совхоз ишлаб чиқариши илғорларининг тажрибасини пропаганда қилиш ишидаги хизматлари учун ва «Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги» — «Сельское хозяйство Узбекистана» журнали ташкил этилган кунга 60 йил тўлиши муносабати билан мазкур журнал бўлимларининг редакторлари Владимир Раҳматович **Азаматов,** Юсуп **Муқимбоев** ўртоқларга **«Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими»** фахрий унвони берди.

«Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги» — «Сельское хозяйство Узбекистана» журнали редакцияси ходимларидан бир группаси Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми партия ва совет органларида кўп йил самарали ишлаганлиги учун ҳамда туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан халқ депутатлари Андижон область Олтинкўл район Совети ижроия комитетининг раиси ўртоқ Исожон Ғозиевич **Алимовни** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

ЖЕНЕВАДАГИ МУЗОКАРАЛАРДА

ЖЕНЕВА, 15 февраль. (ТАСС). Бу ерда стратегик қуролларни чеклаш ва қисқартириш тўғрисидаги музокараларда СССР ва АҚШ делегацияларининг ялпи мажлиси бўлди.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИШЛАРИ КУНДАЛИГИ

РЕМОНТ СИФАТЛИ БЎЛСИН

Республика колхоз ва совхозларида баҳорги экиш бошланадиган дамлар тобора яқинлашмоқда. Экиш мавсуми деҳқонлар учун мураккаб ва масъулиятли имтиҳондир. У пахтакорлардан кўп куч-ғайрат, омилкорлик ва маҳорат талаб қилади. Мана шунинг учун ҳам тракторларни, тупроққа ишлов бериш ва экиш техникасини барвақт ҳамда сифатли тайёрлаш жуда муҳим аҳамият касб этади. Машина-трактор паркини экиш мавсумига шундай тайёрлаш керакки, иш пайтида улар бир дақиқа ҳам тўхтаб қолмасин, ишда юксак самарадорликка эришилсин.

Агрегатларнинг бенуқсон ишлаши, дала ишларидаги суръат ва сифат асосан ҳар бир сеялканинг сифатли созланганлиги ва ростланганлигига боғлиқдир. Ҳозир кўпгина хўжаликларда мавсумга тайёргарлик кўриш ниҳоясига етказилмоқда. Барча экиш агрегатлари аллақачонлар тайёрлов чизиғига келтириб қўйилган, сифат комиссияси томонидан пухта текшириб чиқилган хўжаликлар ва районлар оз эмас.

Тошкент, Самарқанд, Андижон ва Наманган областларида бу борада яхши таомил қарор топган. Бу ерда ҳар бир машина устахонадан чиқарилиш олдидан махсус комиссия томонидан текширилади. Бу комиссия состави мутахассислар, бригадирлар, илғор механизаторлар, район ташкилотларининг вакилларидан иборат.

Ремонт қилинган техника тўлиқ комплект қилингандан сўнг бевосита далада синаб кўрилади. Комиссия томонидан қабул қилинган машинага 1983 йил дала ишларига рухсат берувчи белги қўйилади. Косонсой, Норин, Ленин йўли, Коммунистик, Бўка, Хива, Москва ва республиканинг бир қатор районларидаги хўжаликларда экиш агрегатлари ўз вақтида, сифатли тайёрланди.

Аммо экиш мавсумининг бошланишига оз вақт қолганлигига қарамай, Кегайли, Шуманай, Ильич, Олот, Нишон Хонқа районларидаги айрим хўжаликлар экиш агрегатларини тайёрлов чизиғига келтириб қўйишга шошилмаяптилар. Йўл қўйилган қолоқликни зудлик билан бартараф этиш бу районлардаги хўжаликлар раҳбарлари ва мутахассисларининг муқаддас бурчидир.

Ўзбекистон ССР «Главгоссельтехнадзор»и ўтказган текширишлар натижаси шундан далолат бермоқдаки, кўпгина колхоз ва совхозларда ремонт сифати паст, техникани тайёрлаш зарур талабларга ҳали жавоб бера олмайди. Бу, албатта, экиш ишларининг сифатига ва муддатига салбий таъсир кўрсатмасдан қолмайди.

Қарши районидаги С. Раҳимов номли совхозда текширилган 15 ҳайдов тракторининг 10 тасида, 25 чопиқ тракторининг 11 тасида, 20 плугнинг 12 тасида, 25 чигит экиш сеялкасининг 10 тасида, 35 культиваторнинг 20 тасида, 60 прицепнинг 24 тасида нуқсонлар ва техник шартлардан чекиниш ҳоллари учратилди. Шу райондаги «Москва» совхозида эса текширилган 11 экиш агрегатининг тўрттаси носоз бўлиб чиқди.

Қораўзак районидаги «Москва» совхозида техникани тайёрлаш ва ремонт сифати ниҳоятда паст. Текшириш чоғида 20 ҳайдов тракторидан 12 таси, 27 чопиқ трактоdoes 19 тасида, шу райондаги Калинин номли совхозда эса текширишдан ўтказилган 25 ҳайдов тракторидан 14 тасида, 33 чопиқ тракторидан 22 тасида нуқсонлар борлиги аниқланди.

Сифатсиз ремонт қилиш фактлари Сирдарё область хўжаликларида ҳам учраб турибди. Бу ерда 530 ҳайдов тракторида, 456 чопиқ тракторида, 286 чигит экиш сеялкасида нуқсонлар ва техник шартлардан чекиниш ҳоллари мавжудлиги очиб ташланди.

Техникани тайёрлашда «Госкомсельхозтехника» зиммасига катта масъулият юклатилган. Унинг ремонт базаси ҳар тарафлама яхши жиҳозланган бўлиши даркор. Аммо Москва районидаги махсус устахонада ремонтдан чиқарилган 88 та Т-4А тракторининг тўққизтасида ёки 10 процентида техник шартлардан чекиниш ҳоллари ҳамда нуқсонлар топилди.

Қорақалпоғистон АССР, Хоразм, Наманган ва бошқа областларнинг «Госсельтехнадзор» хизмати «Госкомсельхозтехника» устахоналарида ремонт қилинаётган ёки унинг алмашув пунктларидан ўтаётган тракторлар ва экиш техникасининг сифатли ремонт қилиниши устидан етарлича назорат ўрнатмаяпти.

Кўкламги экиш мавсуми тобора яқинлашмоқда. Ғанимат фурсатлардан оқилона фойдаланиб, экиш бошланишига қадар қуйидаги ишларни зудлик билан амалга ошириш:

яқин кунлар мобайнида ҳайдов тракторлари ва экиш агрегатларини мавсумга тўла шай қилиш учун қишлоқ хўжалик техникасини ремонт қилиш ва тайёрлаш ишлари суръатини жадаллаштириш учун барча чораларни кўриш;

ремонт ишларига устахоналарнинг барча ишчилари ва дала ишларидан озод бўлган механизаторларни жалб этиш;

ремонтчиларнинг ишлаши учун яхши шароит яратиш, ремонт ишлари ортда қолаётган участкаларда ишни икки сменада ташкил этиш;

ремонт ишларида қатнашаётган кишиларни ва механизаторларни иссиқ овқат билан, махсус кийим-бош ва бошқа маданий-маиший хизматлар кўрсатиш билан таъминлаш;

ремонт сифати устидан назоратни кучайтириш мақсадида февраль ойининг иккинчи ярмида ҳамма жойда хўжаликлараро ва районлараро ўзаро текширишлар ўтказиш;

яқин кунлар ичида звенолар ва отрядларни ташкил этиш, экиш агрегатларини технологик ростлаш ишларини ниҳоясига етказиш;

хўжаликларга ёнилғи-мойлаш материалларини ўз вақтида ташиб келтириш, баҳорги дала ишлари бошланишига қадар керакли нефть маҳсулотлари запасини вужудга келтириш, техникани ишлатиш ва нефть маҳсулотлари сарфи устидан қаттиқ тартиб ўрнатиш, 1983 йил учун белгиланган нормаларга мувофиқ тарзда ёнилғи-мойлаш материалларининг иқтисод қилинишини таъминлаш устидан барча чораларни кўриш;

нефть маҳсулотларидан ноўрин фойдаланишни, уни четга сотиб юборишни қатъий тақиқлаш, шу тарздаги тартиб бузувчиларни қаттиқ жавобгарликка тортиш;

ҳамма жойда озуқа жамғариш машиналари, ғалла ўриш, пахта териш агрегатлари ва бошқа терим техникаси ремонтини авж олдириб юбориш даркор. Колхозлар, совхозлар ва республика «Госкомсельхозтехника»си корхоналарига қарашли ремонт устахоналарининг тўла қувват билан ишлашини, мураккаб ремонт талаб қиладиган техника воситаларини «Госкомсельхозтехника» корхоналарига ўз вақтида олиб келинишини таъминлаш даркор.

УЗОҚ ШАРҚДА ЎЗБЕК КУЙЛАРИ ЯНГРАМОҚДА

ХАБАРОВСК. (ТАСС). Жалилов номидаги ўзбек халқ чолғу асбоблари оркестрининг Хабаровскдаги гастроллари зўр муваффақият билан ўтди.

Амур дарёси соҳилидаги шаҳарнинг энг катта концерт залларида Ўзбекистоннинг миллий куйлари, қардош республика энг яхши композиторларининг асарлари янгради. Кўпгина фестиваль ва конкурсларнинг қатнашчиси бўлган машҳур ижодий коллектив рус, чет эл, совет композиторларининг музикали пьесаларини ҳам ижро этди.

Биринчи марта Узоқ Шарқ бўйлаб гастролга борган ўзбекистонлик санъаткорлар Якутия, Магадан, Владивосток музика ишқибозларини ҳам ўз санъатлари билан таништирадилар.

ДУНЁ ВОҚЕАЛАРИ

ЛИВАНДАГИ ВАЗИЯТ

БАЙРУТ, 15 февраль. (ТАСС). Исроил агрессорлари Ливандаги ўз ҳарбий иғвогарликлари кўламини тобора кенгайтирмоқдалар. Босқинчилар Баабдеда президент саройи районидаги госпитални ишғол этиб, у ерда ўзларининг ҳарбий постини ўрнатдилар. Исроил солдатлари Хальдедаги телефон узели биносига ҳам бостириб кирдилар ва қурол ўқталиб, у ердаги ҳамма хизматчиларни ҳайдаб чиқардилар. Исроилликлар Дамур кўприги яқинида Ливан армияси постига қўққисдан ҳужум қилиб, уни қуролсизлантирдилар, сўнгра эса Байрут ва Тир томонга кетаётган Ливан армияси солдатларининг қуролларини тортиб ола бошладилар.

Босиб олинган Жанубий Ливанда Исроил ҳарбийлари ялпи тинтув кампаниясини кучайтириб, тинч аҳоли ўртасида кўп кишиларни қамоққа олмоқдалар. Босқинчилар Тир, Рас ал-Айна ва фаластинлик қочоқларнинг Рашидия лагери районида маҳаллий аҳолининг бир қанча уйини ер билан яксон қилдилар.

Айни вақтда Исроил қўшинлари Ливаннинг шарқидаги Бекаа водийсида ҳамон тўпланмоқда. Маҳаллий матбуотнинг хабарларига кўра, босқинчилар шу районга кўп миқдорда танклар ва бошқа ҳарбий техникани келтирмоқдалар.

Мамлакат жанубида майор Ҳаддад сепаратчиларининг кирдикорлари кучайиб кетди. Сепаратчиларнинг бўлинмалари Сайдага кирди ва шу билан улар назорат қилиб турган зонани кенгайтирдилар. Ливан ватанпарварлари агрессорларнинг жабр-зулм ва репрессияларига зарба бермоқдалар. «Ал-Лива» газетасининг хабар беришича, қаршилик ҳаракати жангчилари Дора районида босқинчиларга қарши ўтказган муваффақиятли операция натижасида Исроил солдатларидан бир неча киши ўлдирилди ва ярадор қилинди.

ДАМАШҚ, 15 февраль. (ТАСС). Сурияда чиқадиган «Ас-Савра» газетаси Исроилнинг Ливан — Сурия чегараси районидаги ҳарбий тайёргарликларини Америка эмиссари Ҳабибнинг Яқин Шарққа қайтиб келганлиги билан боғламоқда. Исроил қўшинларининг Бекаа водийсида тўпланаётганлиги, Жабаль ал-Барукда танклар ва артиллерия учун янги позициялар вужудга келтирилганлиги, деб ёзади газета, Тель-Авив Сурияга қарши агрессияни планлаштираётганлигидан далолат беради. Исроил босқинчиларининг бу янги қадамига Оқ уйнинг йўл қўйиб бериши билан ҳозирлик кўрилмоқда, деб уқтиради «Ас-Савра» газетаси.

КЕСКИН ТАНҚИД

ВАШИНГТОН, 15 февраль. (ТАСС). Америка касаба союзлари вакили Р. Освальд конгресснинг бирлашган иқтисодий комиссиясида Рейган маъмуриятининг иш билан таъминлаш соҳасидаги сиёсатини кескин танқид қилди. Президент Рейган мамлакатда ишсизлик даражасини пасайтириш юзасидан ҳеч қандай реал режани олдинга сургани йўқ, деди у. Бундан ташқари, ҳозирги республикачилар маъмурияти социал-иқтисодий программаларни янада қисқартиришни мўлжалламоқда.

Р. Освальд таъкидлаганидек, ишсизлик тўғрисидаги расмий маълумотлар Қўшма Штатларда иш билан таъминлаш соҳасидаги аянчли аҳволни тўла-тўкис акс эттирмайди. Касаба союзларининг маълумотларига кўра, ҳозирги вақтда америкаликлардан 17,2 миллион киши иш топа олмаяпти. Америка меҳнаткашларининг қарийб ярми мисли кўрилмаган миқёсдаги ишсизлик оқибатларини ўз бошидан кечирмоқда.

Р. Освальднинг сўзларига қараганда, ишсизлик кўп ҳолларда жиноятчилик ошишининг, касалликлар, оиладаги келишмовчиликлар кўпайиб бораётганлигининг асосий сабабларидан биридир.

● СПОРТ ● СПОРТ ●

ТОҒ-ЧАНҒИ СПОРТИ БЎЙИЧА «ДЎСТЛИК» КУБОГИ УЧУН ЎСМИРЛАР ЎРТАСИДА ХАЛҚАРО МУСОБАҚА

БАЙРОҚ КЎТАРИЛДИ

16 февраль куни Чимёндаги қишки стадионда тоғ-чанғи спорти бўйича «Дўстлик» кубоги учун халқаро ўсмирлар мусобақасининг байроғи кўтарилди.

Болгария, Венгрия, Корея Халқ Демократик Республикаси, Польша, Руминия, Чехословакия терма командалари, шунингдек составига Ўзбекистон тоғ-чанғичилари ҳам киритилган Совет Иттифоқининг иккита терма командаси тантанали парадга чиқишди.

«Дўстлик» ўсмирлар турнири бизнинг мамлакатимизда биринчи марта ўтказилмоқда. Ёш тоғ-чанғичилари катта ва махсус слаломларнинг қорли трассаларида энг кучлиларни аниқлаб беришади. Турнир программасида дўстлик кечалари, спортчиларнинг биргаликдаги машқлари, судьяларнинг семинарлари кўзда тутилган.

Тоғ-чанғичи қизлар катта слалом трассасида мусобақани бошлаб беришди. (ЎзТАГ).

АЖОЙИБ МАСКАН

В. ЗИРЯНОВ,
СССР терма командасининг катта тренери

— Чимён тоғи бағрида катта ва хайрли ишга қўл уриб, мухлису спортчилар ҳамда мутахассисларнинг қувончига қувонч қўшилди. Бу ерда меҳнаткашларнинг дам олиши, саломатлигини мустаҳкамлаши, спортнинг қишки турлари билан шуғулланиши ҳамда ёшларнинг маҳорат оширишлари учун барча қулайликлар вужудга келтирилди. Чимён Бутуниттифоқ ва халқаро мусобақалар ўтказиш масканларидан бири бўлиб қолди. Бу ҳаммаси Ўзбекистон партия ва ҳукуматининг физкультура ва спортни ривожлантириш, оммавийлигини таъминлашга алоҳида эътибор бераётганлигидан далолатдир.

Биз яқинда Ўрта Осиёда ягона ҳисобланган мазкур спорт базасида СССР кубоги учун курашнинг навбатдаги босқичлари бўйича мусобақаларни муваффақиятли ўтказган эдик. Бугунги кунда эса Чимёнга социалистик мамлакатлардан умидли чанғичилар келишган. Мамлакатимизда халқаро мусобақалар ҳозиргача Киров, Тирасполь шаҳарларида ўтказиб келинарди. Мана энди Чимён учинчи спорт базаси ҳисобида халқаро мусобақалар ўтказиладиган жойга айланди. Бундан буён Чимён Бутуниттифоқ мусобақалари календарига киритиб турилади. Ўсмирларнинг «Дўстлик» совриии учун халқаро мусобақалари ҳам ташкилий ва тадбирий жиҳатдан муваффақиятли ўтади деб, умид қиламиз.

КОСМИК АЛОҚА

Қирғизистон жанубидаги энг олис Совет району телевидение кўрсатувларини бенуқсон қабул қиладиган зонага киритилди. Бу ерда ишга туширилган ретранслятор «Экран» космик алоқа системаси орқали Москвадан программани қабул қилади. Эндиликда Уш области аҳолисининг 95 процентдан кўпроғи бевосита алоқа орқали «Орбита» ҳамда «Экран» системалари ёрдамида Фрунзе, Тошкент телестудияларининг, Марказий телевидениенинг кўрсатувларини томоша қилмоқда. (ТАСС).

ФАКТ ВА ШАРҲ

ЯНГИ ФИЛИАЛ

Республикамиз олий ўқув юртларида қишки сессия имтиҳонлари қизғин давом этмоқда. Халқлар дўстлиги орденли Тошкент халқ хўжалиги институтининг 365 талабаси бу сессияни илк бор Жиззах шаҳрида очилган янги филиалда топширмоқда. «Совет Ўзбекистони» мухбири Т. Мақсудов филиал директори, иқтисод фанлари кандидати, доцент Фарҳод ХОЛЛИЕВдан бу воқеани шарҳлаб беришни сўради.

— Бизда Сирдарё, Самарқанд ва Жиззах области учун молия ва кредит, қишлоқ хўжалик экономикаси, қишлоқ хўжалиги, саноат ва савдода бухгалтерия ҳисоби бўйича мутахассислар тайёрланади, — деди у.— Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда кечки ва сиртқи бўлимларда таълим олаётганлар кўп. Уларга беш фан кандидати, уч илмий ходим қишлоқ хўжалиги экономикаси ва ҳисоб юритишнинг мураккаб жараёнлари бўйича таълим бермоқда.

Филиалимизда яқинда электрон-ҳисоблаш машиналари ҳамда махсус ҳисоб машиналари кабинетлари ишга туширилади. Уларда студентларга таълим бериш билан бирга хўжалик шартномалари асосида ҳисоблаш, планлаштириш ва экономиканинг бошқа муҳим жабҳалари бўйича илмий-тадқиқот ишлари олиб борилади. Шу зайл уч область корхоналари, муассаса ва хўжаликларига ҳам мутахассис етказиб бериш, ҳам илмий-тадқиқот ишлари олиб бориш билан яқин ҳамкорлик қилиш йўлида изланмоқдамиз.

СОВЕТ КИШИСИНИНГ ФАЗИЛАТИ

КАФТДАГИ ЮРАК

— Ўзимни ҳеч қачон ҳозиргидек яхши ҳис этган эмасман. Мени оёққа турғазган, бахту иқбол бағишлаган врачлар ва медицина ҳамшираларидан умрбод миннатдорман. Улар ҳақиқий мўъжиза яратишмоқда.

Бу — ўзбекистонлик ўттиз ёшли автомеханик Қўшбоқ Эшбоевнинг дил сўзлари. У жонажон Ватанимиз пойтахти — Москва шаҳридаги 7-клиник касалхонанинг юрак-қон томир бўлимида даволаниб чиқди. Ҳозир у ўз уйида оила аъзолари бағрида. Яна бироз вақт ўтгач, Қўшбоқ севимли ишига қайтади.

Қўшбоқ анчадан бери хасталаниб юрарди. Кейинги ойларда эса у касалхонадан чиқмай қолди. Бироқ дардига ҳеч нима ёрдам бера олмаётгандей туюларди. Юрак уриши, нафас олишидаги нотекислик, уйқусизлик йигитни азобларди. Нима қилиш керак? Беморга қандай ёрдам бериш мумкин? Шифокорлар ўйлаб-ўйлаб, Эшбоевни Москвага, ўз касбининг моҳир усталари ҳузурига консультацияга юборишга қарор қилдилар. Врачлар Қўшбоқни ҳар томонлама текширувдан ўтказиб, операция қилиш зарур, деган хулосага келдилар.

Москва шаҳар 7-клиник касалхонасининг СССР Медицина фанлари академиясининг мухбир аъзоси, профессор Глеб Михайлович Соловьев бошчилик қилаётган юрак-қон-томир касалликлари бўлими ташкил этилганига ҳали кўп бўлгани йўқ. Ўтган икки йил ичида бу ерда 400 га яқин мураккаб юрак операциялари амалга оширилди.

Юрак клапанларини протез қилиш усулларини яратиш кардиохирургиядаги ажойиб муваффақиятлардан биридир. Бу масала билан кўпгина мамлакатларда 60-йиллар бошидан бери шуғулланиб келишмоқда. Профессор Г. М. Соловьев мамлакатимизда бу ишга бош қўшган дастлабки хирурглардан биридир. У Совет Иттифоқида биринчи бўлиб юрак клапанларини Ватанимизда ишлаб чиқарилган конструкциялар билан алмаштириш бўйича муваффақиятли операция ўтказди. У, шунингдек, мамлакатимизда биринчи бўлиб консервация қилинган ҳайвон клапанини инсон юрагига кўчириб ўтказишни амалга оширди.

Профессор Г. М. Соловьев оғир туғма касалликларни даволашда ҳам ҳормай-толмай ишламоқда. У СССРда иккинчи бўлиб инсон юрагини кўчириб ўтқазди. Биринчи бўлиб буйракни қайтадан кўчириб ўтқазгани учун эса СССР Давлат мукофоти лауреати деган юксак унвонга сазовор бўлди.

Суратда: Қўшбоқ Эшбоев соғ-саломат, шоду хурсандлик билан касалхонани тарк этмоқда. Уни профессор Г. М. Соловьев (чапда) ва врач А. С. Прохоров кузатиб қолишяпти.

И. Зотин фотоси. ТАСС фотохроникаси.

ЎЗБЕКИСТОН ВА ЖАҲОН

ЭФИРДА — СКОПЛЕ ТЕЛЕПРОГРАММАСИ

Ўзбекистон пойтахтининг телемаркази Македония Социалистик Республикаси пойтахти — Скопледан эшиттиришларини эфирга чиқарди. Тошкентлик телетомошабинлар Тошкент билан биродарлашган ана шу шаҳарда улар учун тайёрланган программани томоша қилдилар. Югославия Коммунистлар союзи Марказий Комитетининг аъзоси, Югославия Социалистик Федератив Республикаси радио ва телевидение бош директори Стоян Димовский бошчилигидаги Македония делегацияси Тошкентга югослав дўстларнинг қизиқарли ва мазмунли программаси билан келди.

ЮСФРдан келган меҳмонлар Ўзбекистон бўйлаб сафар қиладилар, Тошкент, Самарқанд, Хиванинг диққатга сазовор жойлари билан танишадилар.

ХАЛҚ УНИВЕРСИТЕТИ

● НАВОИЙ область китобхонлар жамиятида «Китоб» халқ университети очилди. Ёш ишчилар, студентлар, мактаб ўқувчиларидан икки юз киши шу университет тингловчилари бўлишди. Университетда ўқиш маданияти ва китобшунослик факультетлари бор. Область марказидаги кутубхоналарнинг ходимлари, китобхонлар жамиятининг активлари, «Чашма» шаҳар бадиий бирлашмасининг аъзолари лекциялар ўқийдилар. (ЎзТАГ).

АХЛОҚ ВА ОДОБ МАВЗУИДА

ҚАЛБ МЕҲРИ

Аёллар қалби нақадар нозик. Улар турмушда қандай мавқега эга бўлишмасин, нозик дидлари, ақл-фаросати, аёллик иффати, ҳаёси, ибоси ҳар нарсадан устун туради. Аёл қалбининг нозиклиги ҳақида қалам тебратишимга бир хат сабаб бўлди. Уни ўқиган киши кўз олдига кўнгилсиз бир манзара келади. Сатрлардан сатрларга кўчганингиз сари кўнгилда ҳам ачиниш, ҳам нафрат ҳислари кучайиб бораверади.

6-синф ўқувчиларидан «Мен дадамни нима учун яхши кўраман» деган темада ёзма иншо олаётгандим, —деб ёзибди фарғоналик М. Абдуллаева ўз хатида. — Барча ўқувчиларим қандайдир ҳаяжон ва қизиқиш билан иншо ёза бошлади. Аммо иккинчи қатордаги партада ўтирган бир қиз ҳатто дафтарига сарлавҳа ҳам қўймай, ўнг қўлини иягига тираганича, кўзларини бир нуқтадан узмай ўтирарди. У хаёлга ғарқ бўлган, нима ҳақда ўй сураётганлигини англаб бўлмасди. Орадан ўн минутлар чамаси вақт ўтгач, у секингина ёнидаги ўртоғининг дафтарига кўз ташлаганди, партадоши ёзаётган нарсасини кафти билан беркитиб олди-да, мендан кўчирма, деб қараб қўйди. Қизнинг икки юзи дув қизариб кетган, ўзини қаёққа қўйишни билмасди. Бир пайт унинг юзлари оқарди, кейин нималарнидир шоша-пиша ёза кетди. Қизнинг ҳолатини дарс охиригача кузатиб ўтирдим.

Ниҳоят, иншо ҳам тугади. Дафтарларни йиғиштириб олдим. Ўқувчилар синфдан чиқиб кетишгач, ҳалиги қизнинг — Ёқутойнинг дафтарини қўлга олдим-да, аста варақлаб кўра бошладим. «Қизни нима қийнаган экан?» — деган ўй менга тинчлик бермаётганди. Ёқутой ўз иншосини шундай бошлаганди:

— Мен ёлғон гапира олмайман. Синфдошларим дадаларини яхши кўришади. Улар олиб берган кийимларини мақтаниб-мақтаниб кийиб юришади. Мен-чи?! Мен нима деб мақтанаман. Дадам ҳар куни ичиб келиб бизни қувлайди, аямни сабабсиз уради, кичкина укамни «оёғимга кишан бўлдиларинг» деб хўрлайди. 8-синфда ўқийдиган акамни эса бирга ичкилик ичишга мажбур қилади. Ҳаммасидан ҳам кечаги воқеа бир умр эсимдан чиқмайди. Дадам кеч соат ўн бирларда икки эркак ва уч аёл кишини бошлаб уйга кириб келди. Аям бечора ўша пайтда меҳмонларга овқат тайёрлади. Кейин дадам меҳмонларига «ҳозир сизларга цирк кўрсатаман» деб аямни тор кўйлак кийишга ва аллақандай чет эл музикасига рақс тушишга мажбур қилди.

Агар мен катта бўлсам, албатта, судья бўламан. Биринчи навбатда мана шу дадамни суд қиламан...

Ўқувчининг бу иншоси менга қаттиқ таъсир қилди. Қолган 39 ўқувчи ўз отасидан миннатдор эканлигини баён этган бўлса, Ёқутойгина онасига, ака-укаларига азоб бераётган отасидан нафратланишини айтганди...

Ўқитувчининг мактубини ўқирканман, хаёлим бўлинди. Мактаб ўқувчисининг ўз отасига меҳр билан эмас, нафрат, ўч олиш ҳисси билан яшашига оилада вужудга келган носоғлом муҳитнинг таъсири, оила бошлиғи — отанинг ахлоқсизлиги, беодоблиги, унинг фарзандларига нисбатан кўрсатаётган номеҳрибонлиги ҳамда андишасизлиги сабаб деган фикрга келдим. Кунлар, йиллар ўтар, бола улғайиб, ҳаётдан ўз ўрнини топиб олар ҳам. Қалбда қолган жароҳат эса улғайиб, ўчмас бир хотирага, балки адоватга, нафратга айланиб қолади. Қалбдаги ярани тузатиб бўлармиди? Айниқса, бола қалбига етган жароҳат бир умр сақланиб қолишини наҳотки, унутган бўлсак!

Баъзан ҳаётда шундай кишиларни учратиб қоласиз. Касби тарбиячи, ўқитувчи бўла туриб, меҳр нималигини, андиша, ахлоқ ва одоб нималигини, оила олдидаги бурч ва масъулиятни билмайдиган бундай кишиларнинг туриш-турмушини кузатаркансиз, чуқур ўйга толасиз. «Ахир қандай қилиб бундай кишилар болалар тарбиячиси бўлиши мумкин?» — деган савол ичэтингизни тирнаши тайин.

Қуйидаги хат муаллифи ёшгина бир йигит. У ўз мактубида исм-шарифини тилга олмасликни қаттиқ илтимос қилиб, воқеани тўлиқ баён этишимизни сўрабди.

— Буни зора отам ўқиб, инсофга келса, — дебди у хатида. — Шу мактубни ёзяпману, қалбимдаги яра қайта тирналяпти. Оилада тўртинчи фарзандман. Икки опам турмушга чиққан. Акам оилали, мустақил яшайди. Сингилларим ўрта мактабда ўқишади. Отам эллик ёшлардан ошиб қолди. Онам эса қирқ бешлардан ошган. Доим уй юмушлари, болалар тарбияси билан банд.

Отам невара кўрган бўлса ҳам ҳалигача инсофга келмади. У билан сўрашган, суҳбатлашган кишиларнинг баҳри дили очилади, унга ҳавас қилишади. Касби ўқитувчи бўлгани учун ҳам уни ҳамма домла, устоз деб ҳурмат қилади. Маҳалла-кўйда, иш жойида ҳам обрўси яхши. Унинг муомаласини кўрган кишилар оила аъзоларига ҳам шундай саҳий, ширинсухан бўлса керак, деб ўйлаши мумкин. Аммо... кошки шундай бўлса... Отам уйга келиши билан тўнини тескари кийиб олади. Қани энди у ўз фарзандларига ҳам ширин муомалада бўлса. Унинг бир оғиз ширин сўзига зор, илҳақ бўламиз. У оталик меҳри билан бизни эркалаш, илиқ сўз айтиш ўрнига қовоғини уйиб, хўмрайиб қарайди. Саломимизга алик олмайди. Унинг фикрича, ота болаларига шундай тўнг муомалада бўлса, фарзандлар уни қаттиқ ҳурмат қилишар, меҳрибон бўлишар эмиш...

Булар-ку, майли-я... Онамни бўлар-бўлмасга уриш, сўкиш, ҳақоратлаш отамдаги энг ёмон иллат. Бу — бизда отамизга нисбатан ҳурмат эмас — ғазаб, муҳаббат эмас — нафратни кучайтиряпти, холос. Бечора онамизнинг айби нима? Бизни оқ ювиб, оқ тараганими, рўзғордаги борини ўзи емай, бизга, отамга илинганими. Ёки отамнинг муштлари-ю, ҳақоратларига чидаб, оила сир-асрорини кўча-кўйдагиларга, қўшниларга билдирмай келаётганими? Онам — беозор, ақлли аёл. Ундаги фазилатларни айтсам адо бўлмайди. Аммо отам-чи? Ўқитувчи, болалар тарбиячиси номи бўла туриб, ахлоқ ва одоб нималигини билмайди, онамни ўринсиз ҳақоратлаб унга озор етказади. Уни биз — фарзандлари олдида мулзам қилади. Наҳотки, у онамизни ўз онасидек улуғ зот эканлигини билмаса, англамаса. Лоақал фарзандлари ҳаққи уни ҳурмат қилмаса? Биз тушуниб етган оддий ҳақиқатга отамиз тушуниб етмаётганлигидан таажжубдамиз...

Мактуб кишини тўлқинлантириб юборади. Унда бутун қалб изтироблари баён этилган, она қалбига озор етказаётган тарбиясиз тарбиячига нафратлар ёғдирилган. Ҳа, фарзандлар ўз оналарига ачиниб, улар чекаётган жафолардан азобланиб хат ёзишяпти? Улар ўз оналарига, айбсиз, покиза, назокатли, ақлу хушда ҳавас уйғотадиган онаизорларига ёрдам беришларини сўрашяпти. Хўш, оталар-чи? Ўзининг ҳам, ўзганинг ҳам қадрини билмайдиган, кун бўйи маишатдан боши чиқмай, кечқурун уйга борганда жанжал кўтариб оиласини тўзитадиган, турмуш ўртоғига қўл кўтариб, болалари кўз ёшини оқизадиган беандиша оталар-чи? Сиртдан қараганда хушмуомалага ўхшаб кўринадиган, аслида «кўча хандону, уй зиндон» тўнг, бераҳм падарлар нима дейишаркин?

Инсон қалби нозик бўлади. Айниқса, хонадонимиз сариштаси, шодлиги ва бахтиёрлигининг раҳнамоси аёллар — оналар қалбининг нозиклиги беқиёсдир. Қўлимиздаги мактублар билан танишар эканмиз, юракларда ҳаяжон, бир олам ҳиссиёт уммонлари уйғонади ва бу сатрлардан чуқур ўйларга берилиб кетамиз. Оналар ҳақида фарзандлар ёзишяпти. Улар битган сатрлардан аёл қалбини нақадар эъзозлаш, авайлаш лозимлигини англасак, айрим бераҳм, тилидан заҳар томиб турувчи, маишатпараст, худбин оталардан эса шунчалар нафратланамиз. Аёлларни, оналарни эъзозламаслик, улар қадрига етмаслик, бу — ўз қадри-қимматига етмаслик, инсонлик бурчига хиёнат қилиш билан баробар. Ахир аёл бўлган, она бўлган хонадон чароғон, турмуши гўзал, болалар шод ва бахтиёр бўлишини наҳотки инсон қадр-қимматини оёқ ости қилувчи кимсалар тушуниб етишмаса. Оналаримиз, аёлларимиз меҳнати, иқболига раҳнамолик қилиш, ҳамиша уларни ардоқлаш ҳар бир кишининг маънавий бурчи, муқаддас вазифаси эканлигини унутмаслигимиз лозим.

М. МАВЛОНОВА.

Редактор **М. ҚОРИЕВ.**

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси
М. Т. ОЙБЕК НОМИДАГИ «ҲУРМАТ БЕЛГИСИ» ОРДЕНЛИ ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚЛАРИ ТАРИХИ МУЗЕЙИ

Ўзбекистон халқларининг бой тарихини акс эттирувчи экспозиция билан танишишга

ТАКЛИФ ЭТАДИ

Коллектив бўлиб келувчилардан заявкалар қабул қилинади.

Музейда Тошкентнинг 2000 йиллик юбилейига бағишланган қуйидаги маданий-тарбиявий тадбирлар ўтказилади:

Қадимги ва навқирон Тошкент;
Социалистик жамиятимизнинг қурувчилари;
Улар Ватанимизни ҳимоя қилганлар;
Сўз — Коммунистик партия съезди делегатларига;
Революцион ва жанговар байроқлар остида пионер ва комсомол сафига тантанали қабул қилиш.

Музей ҳар куни 10.00 дан 17.00 гача, сешанба куни 10.00 дан 15.00 гача ишлайди. Дам олиш куни—ДУШАНБА.

Музей адреси: Тошкент шаҳри, Куйбишев кўчаси, 15-уй. Телефон: 33-89-49.

196-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ ҚЎШИМЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

БИЛИМ ЮРТИ В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ЭЛЕКТРОН ТЕХНИКА ЗАВОДИ УЧУН ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА МУТАХАССИСЛАР ТАЙЁРЛАЙДИ:

ярим ўтказгичли приборларни йиғувчилар, электрон техника қисмлари ва приборларининг синовчилари, электрон техника қисмлари ва приборлар контролёри, радиоаппаратуралар ва приборларнинг монтажчи ҳамда созловчилари, технология ускуналарини созловчилар, синов ускуналари созловчи-монтажчилари, токарлар, фрезерчилар, электр пайвандчилар, асбобсоз-слесарлар, дурадгорлар.

Билим юртига 8—10 синф маълумотига эга бўлган, Тошкент шаҳрида ва унинг атрофида яшовчи йигит-қизлар қабул қилинади.

8-синф маълумотига эга бўлганлар учун ўқиш муддати — 3 йил, 10 синф ҳажмида маълумотлилар учун —6 ой.

Радиоаппаратуралар ва приборларнинг монтажчиси ва созловчиси ихтисосига қабул қилинган 10 синф ҳажмида маълумотга эга бўлган ўқувчиларга 30 сўм миқдорида стипендия, технология ускуналари созловчиси мутахассислигидаги ўқувчиларга эса 72 сўм стипендия берилади, 8-синф маълумоти билан қабул қилинганлар тўлиқсиз давлат таъминотида бўладилар ва ўрта маълумот оладилар.

Ишлаб чиқариш практикаси даврида ҳамма ўқувчилар иш ҳақининг 33 процентини оладилар. Ўқиш вақти иш стажига ҳисобланади.

Қабул комиссияси билим юрти биносида ҳар куни ишлайди.

МАШҒУЛОТЛАР ГРУППАЛАРНИНГ КОМПЛЕКТЛАНИШИГА ҚАРАБ БОШЛАНАДИ.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри 5-алоқа бўлими, Ленин райони, Весна кўчаси, 17-уй (1, 5, 26-трамвайлар ва 22, 106-автобусларнинг «Фоменко» кўчаси бекати; 5, 26, 37э, 52, 68-автобусларнинг «Ўзбум» бекати).

ТОШКЕНТ ШАҲАР АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ БЮРОСИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ТОШКЕНТ «ЭНЕРГОМОНТАЖ» ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН МОНТАЖ БОШҚАРМАСИГА:

технология ускуналари ва қозон қурилмалари монтажи бўйича слесарь-монтажчилар, 3, 4, 5, 6-разрядли электр-газ пайвандчилар.

Аралаш ихтисослар (кран машинистлари, электр-газ пайвандчилик)ни эгаллаш иштиёқида бўлганлар марказий ўқув комбинатларига ўқишга юборилишлари мумкин. Бошқарма ўқиш юзасидан барча харажатларни ўз зиммасига олади.

Ёлғиз кишилар Тошкент шаҳрида прописка, ётоқхона, навбат асосида квартира билан таъминланади.

Ушбу адресга мурожаат этилсин: Тошкент шаҳри, Пролетар кўчаси, 4-уй, 3-подъезд, 5-хона, аҳолини ишга жойлаштириш маркази.

Ўзбекистон ССР Геология министрлиги «Ўзбекгидрогеология» ишлаб чиқариш бирлашмасининг
ГИДРОГЕОЛОГИЯ ВА ИНЖЕНЕРЛИК ГЕОЛОГИЯСИ ИНСТИТУТИ (Гидроингео)
вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

гидроминерал ресурслар лабораториясининг катта илмий ходими.

Конкурс муддати — 10 мартгача.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: 700041, Тошкент шаҳри, Морозов кўчаси, 64-уй.

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«Аралаш ҳайвонлар группаси» аттракционининг гастроллари (19.30).**

Ўзбек Давлат филармонияси дирекцияси, партия ва касаба союз ташкилотлари «Лазги» ансамблининг бадиий раҳбари, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист О. Отажоновга отаси

Отажон ШЕРМАТОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Тошкент фармацевтика институти коллективи дори технологияси кафедраси ассистенти, фармацевтика фанлари кандидати Ф. Н. Зуфаровга рафиқаси

Мазлума ЗУФАРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

17 ФЕВРАЛЬ, ПАЙШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Мультфильм. 10.10 — Покровск дарвозалари. Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. 12.10 — Ҳужжатли фильм. 12.40 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильм. 15.50 — Телеочерк. 16.20 — Концерт. 16.50 — Ҳунар-техника билим юртларида нимага ва қандай қилиб ўргатишади? 17.20— Салют, пионерия. 18.05 — Шахмат мактаби. 18.35 — СССР халқ рассоми Е. В. Зверьковнинг сўзи. 18.45 — Миллионлар ленинча университети. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Мультфильм. 19.40 — Қалбга яқин қўшиқлар. 20.25 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Телефильм. 23.20 — Фильм-концерт.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 ва 10.35 — Умумий биология. 10.05 ва 13.40 — Испан тили. 11.05 — Жамиятшунослик. 11.35 ва 12.40 — Л. Н. Толстой. Уруш ва тинчлик. 12.05 — Оналар мактаби. 13.10 — Тарих. 14.10 — Н. Г. Гарен — Михайловский. Портретга чизгилар. 14.50 — Кутилмаган меҳмон. Бадиий фильм. 16.20 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — В. А. Жуковский. Шеърлар ва балладалар. 19.30 — Кўплаб сифатли товарлар етказиб берайлик. 20.00 — Сиз яратган боғ. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Сараеводa Олимпиада олди мусобақалари. 21.30 — Время. 22.05 — Қуёш остидаги жанг. Бадиий фильм. 23.35 — Ҳужжатли фильмлар.

ТОШКЕНТ-I. 11.30 — Ўзбекистон ССР тарихи. 12.00 — Санъат ғунчалари. 12.30 — Ўзбекистон ССР тарихи. 13.00 — Ўта муҳим топшириқ. Бадиий фильм. 2-серия. 18.10 — Фильм-концерт. 18.40 — Ёшлик. 19.10 — Македония телевидениеси кунлари. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Балерина билан суҳбат. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Балерина билан суҳбат (давоми). 21.30 — Время. 22.05 — Тоғ-чанғи спорти бўйича «Дўстлик» халқаро мусобақалари. 22.25 — Гирдоб. Видеофильм. 2-қисм. 23.50 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 18.10 — Назарий механика. 19.10 — Концерт. 19.40 — Реклама. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — Теленовеллалар. 20.55 — Ўқитувчилар учун консультация. 21.30 — Москва-II.

18 ФЕВРАЛЬ, ЖУМА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Горнчилар, қаердасиз! 10.25 — Концерт. 11.00 — Ҳужжатли фильм. 12.00 — М. Шолохов. Очилган қўриқ. 12.35 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.15 — Рус тили. 16.45 — Бирма миллий рақс ансамблининг чиқиши. 17.15 — Эртак ҳузурида меҳмонда. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Ҳамдўстлик. 20.00 — Келдию кетди. Кинокомедия. 21.30 — Время. — 22.05 — Кинопанорама. 23.40 — Дунё воқеалари.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 ва 10.35 — География. 10.05 ва 13.45 — Инглиз тили. 11.05 — Умумий биология. 11.35 ва 12.35 — В. П. Катаев. 12.05 — Астрономия. 13.05 — Табиатшунослик. 13.25 — Ботаника. 14.45 — Илмий-оммабоп фильм. 14.45 — Звездочёт. 15.30 — Улуғ Ватан уруши. Киноэпопея. 20-фильм. 16.25 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Фан ва техника. 19.00 — Концерт. 19.50 — Баскетбол. Европа чемпионлари кубоги. ЦСКА — Олимпиа Билли (Италия). 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Икки опа-сингил. Бадиий фильм. 23.10 — Хоккей. Спартак — Динамо.

ТОШКЕНТ-I. 11.30 — Рус адабиёти. 12.00 — Қувноқ учрашувлар. 12.30 — Математика. 13.00 — Светофор. 18.05 — Мультфильмлар. 18.30 — Ёшлик. 19.00 — КПСС Марказий Комитети (1982 йил) ноябрь Пленуми қарорлари — ҳаётга! 19.30 — Ахборот. 19.45 — Македония телевидениеси кунлари. 20.15 — Манзарали фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Дунё воқеалари. 22.35 — Гирдоб. Видеофильм. 3-қисм. 23.45 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 18.15 — Математика. 19.15 — Ҳужжатли фильм. 19.30 — Она тили. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — Македония телевидениеси кунлари. 20.50 — Телефильм. 21.00 — Уфқ ортига назар. 21.30 — Москва-II.

РАДИО

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Мақомлардан парчалар. 9.30 — Романслар. 12.10 — Ишчинома. 13.00 — Малши. 14.00 — Табаррук замин. 18.15 — Шу куннинг қўшиқлари. 19.25 — Ёшлик. 21.00 — Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқалар совет жамияти тузилганлигининг 25 йиллигига. 21.10 — Озод Шарқ юлдузи. 21.30 — Концерт. 22.30 — Радиотингловчилар таклиф этган программа асосида концерт. 23.10 — Тоғ-чанғи спорти бўйича «Дўстлик» халқаро мусобақалари.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

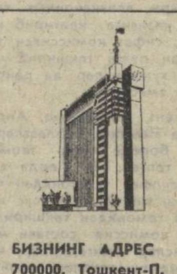

БИЗНИНГ АДРЕС
700000, Тошкент-П, Ленин кўчаси, 41

ТЕЛЕФОНЛАР
Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 33-11-49, 32-54-13.

Р. 07084. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Б. — 40. 9•